

PARLAMENT DE CATALUNYA

Presidència de l'honorable Sr. Joan Casanovas

DIARI DE SESSIONS

Sessió del dia 3 d'agost del 1933

SUMARI

A un quart de sis i deu minuts de la tarda s'obre la sessió, sota la Presidència de l'honorable senyor Joan Casanovas.

Lectura i aprovació de l'acta de la sessió anterior.

Ordre del dia:

Prec del senyor Rovira i Virgili, al senyor Conseller de Justícia i Dret, sobre l'ús del català en el passat Consell de Guerra de Terrassa.

Resposta del senyor Conseller de Justícia i Dret.

Els senyors Rovira i Virgili i Conseller de Justícia i Dret rectifiquen.

Interpellació sobre funcionament dels Tribunals de Justícia.

Discurs del senyor Comorera.

Manifestacions del senyor Conseller de Justícia i Dret.

Se suspèn aquest debat.

Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió especial referent a la Primera part del Projecte de Llei Municipal de Catalunya.

Comença la discussió de l'articulat.

Es aprova l'article 1.er

Art. 2.ª — A prec del senyor Espanya, torna a la Comissió un vot particular de la Minoria de Lliga Catalana a l'esmentat article, suspenent-se la seva discussió.

Es aprova l'art. 3.er

Art. 4.º — Manifestacions dels senyors Ventosa i Calvell i Ruiz i Ponseti, a les quals contesta, per la Comissió, el senyor Espanya.

Intervé l'honorable senyor Conseller Primer.

Rectificacions dels senyors Ventosa i Calvell i Ruiz i Ponseti.

En votació ordinària, amb els vots en contra de Lliga Catalana, és aprovat l'art. 4.º

Art. 5.º — Es aprova, amb una modificació que proposa un vot particular de la Minoria d'Unió Socialista i accepta la Comissió.

Resta suspesa la discussió de l'art. 6.º, al qual hi ha presentat un vot particular de la Minoria d'Unió Socialista.

Són aprovats els arts. 7.º i 8.º

Art. 9.º — S'ajorna la seva discussió, tornant a la Comissió junt amb un vot particular a l'esmentat article.

S'aprova l'art. 10.

Art. 11. — El senyor Conseller Primer demana un aclariment a la Comissió; li respon el senyor Ruiz i Ponseti i s'aprova l'article.

Se suspèn el debat.

Designació dels senyors Diputats que integren la Comissió especial per a l'estudi de les Finances municipals.

Ordre del dia per a la sessió de divendres.

S'aixeca la sessió a les vuit i cinc minuts de la vetlla.

S'obre la sessió a les cinc i vint-i-cinc minuts de la tarda, sota la presidència de l'honorable senyor Casanovas.

Al banc roig hi ha l'honorable senyor Conseller Primer.

Es llegida i aprovada l'acta de la sessió anterior.

(*Entra l'honorable senyor Conseller d'Agricultura i Economia.*)

ORDRE DEL DIA

Precs i preguntes

L'ús del català en el Consell de Guerra de Terrassa

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Rovira i Virgili.

El Sr. ROVIRA I VIRGILI: Senyors Diputats: Mesos enrera, en aquesta Cambra, vaig parlar del cas d'un Consell de Guerra en el qual es féu pressió damunt del processat perquè declarés en castellà, en lloc de declarar en català com ho feia espontàniament.

Les paraules meves d'aquell dia tingueren l'assentiment unànime dels senyors Diputats i varen ésser contestades satisfactòriament pel senyor Conseller de Justícia i Dret. Jo, avui, no he d'insistir en les consideracions de caràcter general que vaig fer aquell dia sobre l'ús de la llengua catalana a Catalunya. Avui he de parlar d'un cas més recent i més greu, que és el succeït al Consell de Guerra pels fets de Terrassa.

Tots heu llegit a la Premsa que alguns dels advocats castellans que vingueren per aquest procés, el vocal-ponent del Tribunal i el President, varen fer una contínua coacció a un dels advocats perquè parlés en l'interrogatori en llengua castellana i no pas en llengua catalana, com ho feia en ús del seu perfecte dret.

I encara hi ha un fet més important: el President del Tribunal va interpretar que l'informe o el discurs de les defenses és un document d'aquells que han d'ésser traduïts al castellà a petició d'una de les parts.

Jo crec que l'informe dels defensors no pot ésser considerat com un d'aquests documents. Llegit o parlat, el discurs de la defensa no entra, em sembla ben clar, en el que preceptua sobre aquest punt l'Estatut Exterior de Catalunya.

El que hi ha és un conflicte, una contradicció

real i evident entre el dret que per una banda tenen un processat, un testimoni o un defensor a emprar el català als Tribunals de Catalunya, i el fet que molts d'aquests Tribunals es troben compostos en gran part per persones que no saben o no entenen la llengua catalana.

Aquest conflicte és real, aquesta contradicció és evident. I aleshores jo pregunto: ¿com s'ha de resoldre la contradicció? ¿Com s'ha de resoldre el conflicte? ¿A costa del dret nostre de parlar el català? ¿En nom de la cortesia? Crec que no, perquè la cortesia acaba allà on comença la nostra dignitat nacional i humana.

(*Entra l'honorable senyor Conseller de Justícia i Dret.*)

Per tant, a mi em sembla que mentre no vinguin aquelles Lleis justes i lògiques que estableixin l'obligació de saber el català per part d'aquells que exerceixen funció judicial i pública a Catalunya s'ha de resoldre el conflicte, la contradicció, pel sentit comú, sense molèsties per a ningú. I això pot fer-se de manera que quan els Consells de Guerra, per exemple, es trien els oficials que en formen part, siguin triats entre aquells que sàpiguen o coneixin la llengua catalana. Precisament, a hores d'ara, el General de la Divisió, el senyor Batet, és un català que coneix els sentiments de Catalunya i que podria fer molt en aquest sentit.

Una cosa que no podem admetre ni el Parlament ni el Govern de Catalunya és que el dret nostre, encara insuficient, de l'ús del català sigui, en la pràctica, minvat per interpretacions abusives, arbitràries i vexatòries. Això crec que no ho podem permetre; és una minva de drets que ja són insuficients.

Hi ha encara un altre aspecte: Poseu-vos en el lloc de l'Advocat al qual, com ara hi ha alguns periòdics ho fan, li retreuen que la seva tossuderia de parlar en català pot perjudicar el seu patrocinat, com volent dir que aquell que davant el Tribunal parli en català es trobarà que el seu patrocinat en sofreix les conseqüències. Jo crec que això no és veritat i que això no ho podem admetre; però tampoc l'Advocat pot estar sota aquesta pressió de temer que fent ús d'un dret, com a català, en surti perjudicat com a Advocat.

Jo demano, doncs, al Govern de Catalunya que una vegada més estableixi la plenitud del nostre dret, que declari aquesta plenitud. No podem admetre nosaltres, representants de Catalunya, la minva, la rebaixa d'uns drets que nosaltres ja considerem massa restringits; al contrari, hem d'exhortar els catalans perquè facin ple ús d'aquests drets i que en facin ús davant de qualsevol persona que sigui, tant

si porta maneguins d'oficinista, com si porta birret de catedràtic, com si porta toga de Jutge, com si porta galons de militar. Res més. (*Molt bé! en la Majoria.*)

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller de Justícia i Dret.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Senyors Diputats: Així que em va anunciar el senyor Rovira i Virgili que volia fer-me una pregunta referent als incidents que l'ús de la llengua catalana, va donar lloc al Consell de Guerra de Terrassa, vaig procurar informar-me d'allò que allí havia succeït. I, en resum, sembla que després de diferents discussions de caràcter, diguem-ne, voluntari, que no implicaven obligació per una banda ni per una altra, entre alguns defensors, que mentre uns convidaven els altres a fer ús d'una llengua o a fer-ne d'una altra, allò que podia tenir que veure amb les relacions dels Tribunals amb el poble i que podia significar o havia d'exigir una actitud del Govern, va limitar-se el cas de l'Advocat senyor Joanola. El senyor Joanola va pretenir que tenia dret a fer el seu informe en català, i el President li discutia aquest dret. L'auditor ponent també va donar la seva opinió, i a l'últim es va produir un convenciment, almenys aparent, a favor del defensor, de què ell pogués utilitzar la llengua catalana per a l'informe que anava a pronunciar. El que hi va haver és que el President, amb caràcter particular, com una cosa per ell, va demanar a l'Advocat senyor Joanola que li donés una còpia en castellà d'aquest informe, i després d'haver acabat de llegir en català l'informe, l'Advocat, que estava distret recollint els seus papiers, es va adonar que era llegida aquella traducció que ell, com una cosa particular, com una deferència particular al President que li demanà, havia donat; aleshores en va fer la seva protesta. Més: Com que aquest no era un document oficial, sinó que era una còpia oferta particularment per l'Advocat al President, sembla que el Jutge que fa l'acta del Consell ha demanat al defensor que li donés una còpia fidel i autèntica en castellà del seu informe, i el defensor tinc entès que fins ara s'hi ha negat.

Per tant, hem de veure qui estava en el seu punt, qui estava en el seu dret i qui és que entrebancava o volia impedir a un altre l'exercici d'un dret lícit. El *quid pro quo* que s'ha produït és la interpretació d'un paràgraf de l'Estatut, del qual resulta que els documents que es presentin a un Tribunal hauran d'anar acompanyats d'una traducció si ho demana qualsevol de les parts. Com que en els Consells de Guerra l'informe dels defensors es fa per escrit, hi cap la interpretació — jo m'atreveixo a dir que no és una interpretació extravagant, per més que jo no participo d'ella — hi cap la interpretació de considerar aquest escrit com un document i tenir la pretensió que hagi d'anar acompanyat d'una còpia i d'una traducció en castellà; i hi cap l'altra interpretació, la de què essent un informe que, no d'una manera directa sinó gairebé indirecta, la Llei mana que es faci per escrit, perquè diu «després de llegir el seu informe» — i en llegir-lo es fa suposar que s'ha de fer per escrit —; que essent així, es pot interpretar que aquest informe no és un document i que per tant no és de Llei que s'exigeixi que s'a-

companyi amb una traducció. Però jo crec que, així com des dels bancs dels Diputats es pot anar a extreimar les coses fins a l'últim grau, en la part de la representació del Govern cal procedir amb cautela per a no exagerar, per a portar l'agravi més enllà del punt que pugui posar en disposició a aquest Govern d'haver de retrocedir en la seva pretensió. I jo dic: nosaltres interpretem la Llei tal com l'ha interpretada el senyor Joanola; nosaltres considerem que l'informe no és un document i que, per tant, aquest informe, essent una emissió oral d'un pensament, com ho permet el mateix Estatut, es pot fer en la llengua d'aquell que usa de la paraula per informar i que, per tant, no és obligatori que s'exigeixi la còpia del document aquest, de l'escrit que no és tal document, sinó que és un informe que podia ésser oral i que, d'una manera indirecta, la Llei ha manat que sigui escrit.

Però jo he de reconèixer, perquè sóc home de raó, i malgrat de tots els meus sentiments i entusiasme no em puc desprendre d'aquella gravetat i d'aquella prudència que la funció de Govern ha d'imposar a l'home, jo he de reconèixer que hi cap la possibilitat que, sense sortir-se de la raó, sense cometre una falta de seny, es pugui interpretar que una cosa escrita és un document. Per tant, en la protesta que he de fer de l'acte d'aquest President que ho entenia d'altra manera, ha de consistir la protesta en afirmar que nosaltres ho entenem d'aquesta manera i que sostindrem, en tot allò que sigui, la nostra posició; sostindrem la posició del senyor Joanola i dels defensors que en cas d'ell vinguin a defensar que l'informe no ha d'anar acompanyat d'una còpia escrita; però, així com en el cas de violació clara i concreta i resolta del nostre dret nosaltres hauríem de portar a un extrem la nostra protesta perquè ho exigiria així la nostra dignitat, comprenem que hi ha la possibilitat que algú ho entengui d'altra manera i nosaltres l'haguem de convèncer i fer-li entendre que no ho interpreta bé, és a dir, que en el cas d'una violència absoluta, d'un desconeixement concret del nostre dret, nosaltres hem de procedir amb reacció també violenta contra d'aquell que atenti a l'ús del nostre dret. Ara, si hi cap la manera de discutir-ho, nosaltres n'hem de protestar; hem de defensar aquell que defensi el nostre punt de vista, però hem de fer-ho amb una altra mena de prudència, amb aquella prudència que no signifiqui ni claudicació ni rectificació del nostre pensament.

Així és que a la pregunta que em fa el senyor Rovira i Virgili, en conclusió he de dir: Primer, que al nostre entendre el defensor estava en el seu dret en llegir en català la seva defensa. Segon, que no hi havia cap obligació per part d'aquest defensor de donar una còpia en castellà d'aquesta defensa. Tercer, que siguin quines siguin les incidències que resultin d'aquest fet, d'haver usat del seu dret el senyor Joanola, aquest Govern el sostindrà en el dret que tenia d'escriure en català el seu informe i de llegir-lo en català. Ara, accions en contra d'altres que ho interpreten d'altra manera, jo tinc entès que des del Govern hem d'anar a la convicció, al raonament, a fer l'observació, però no podem procedir en aquest cas com en el cas d'una violència concreta, clara, indiscutible del dret que ens dóna la Llei.

El Sr. ROVIRA I VIRGILI: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Rovira i Virgili.

El Sr. ROVIRA I VIRGILI: He de agrair cordialment al senyor Conseller de Justícia i Dret les manifestacions que acaba de fer, però per la meua part cal remarcar ben bé les dues coses d'aquest Consell de Guerra: una és la coacció reiterada de diversos elements damunt el defensor perquè fes l'interrogatori en llengua castellana, cosa absolutament inadmissible i que tots condemnem; segona part, més greu, encara que podria haver-hi un punt discutible: el dret del President a exigir una traducció en castellà de l'informe del defensor. De bona fe, sense voler interpretar d'una manera massa extensiva l'Estatut Exterior de Catalunya, crec que tal com està redactat no autoritza aquesta exigència. Comprenc que un Tribunal on hi hagi Jutges que no entenguin el català tingui interès a posseir una traducció castellana de l'informe del defensor, però aleshores ha d'ésser una cosa voluntària del defensor o bé feta d'ofici per elements de la Secretaria del Consell de Guerra. Imposar en un discurs de defensa, que en aquest cas és llegit, però que en altres casos és pronunciat, l'obligació d'ésser traduït al castellà pel mateix advocat defensor, em sembla que això no és ni en la lletra ni en l'esperit de l'Estatut.

No tenim nosaltres en aquest punt cap exigència màxima; qualsevulla diria que volem fer una mena de *tràgala* als elements d'un Tribunal que no entenen el català. No és pas per això; és per l'ús ben clar del nostre dret. No som massa exigents. Els que diguin que demanem massa, que mirin el cas de Bèlgica en la qüestió de l'exèrcit, i veuran que hi ha batallons, que hi ha regiments enters de Valons on tot es fa en llengua francesa, i regiments de flamencs on tot es fa en llengua flamenca. Nosaltres no arribem a tant, som molt més modestos, però aquest dret reduït que tenim reconegut l'hem de defensar, i crec que no pot passar cap transgressió ni declarada ni encoberta d'aquest dret lingüístic que té per nosaltres un valor espiritual molt més que material, sense que el nostre Parlament faci sentir la seva veu de protesta, perquè no hi podem donar la nostra conformitat ni que sigui la del silenci.

Per això sense acrimònia, sense desitjos de molèstia per a ningú, jo proposo, jo insinuo, jo indico la fórmula natural de resoldre aquests conflictes mentre altres lleis més justes que les d'avui no els donin una solució definitiva: i la solució pràctica consisteix en què s'esculleixin els oficials del Consell de Guerra entre aquells que saben o entenen el català. Això es pot fer, s'ha de fer, i com a catalans nacionals tenim el dret de demanar-ho. Res més.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller de Justícia i Dret.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Jo no tinc res més que replicar al senyor Rovira i Virgili; però afirmar i reafirmar la meua posició, sí. He de dir i he de repetir que de les meves informacions preses directament del mateix defensor

senyor Joanola no hi va haver una exigència del President perquè presentés l'informe traduït al castellà, sinó una demanda de caràcter particular que va ésser traduïda després en una acció de caràcter abusiu, perquè havent-li donat per la seva satisfacció, per al seu coneixement, el President va donar ordre que es llegís en el mateix acte del Consell de Guerra. De manera que això és una mica diferent que si el President hagués dit o imposat al defensor que llegís la defensa en castellà encara que fos una còpia de la defensa feta en català. I en segon terme, respecte de les coses que haurien de fer els Consells de Guerra i com s'han de reunir els Consells de Guerra, crec que nosaltres no hem d'entrar en aquestes consideracions. En els Consells de Guerra o en el que no siguin Consells de Guerra, allà on sigui, nosaltres hem de mantenir el nostre dret, i el nostre dret no ha de quedar depenent de què el qui ha de portar l'organització dels Tribunals entengui el que s'ha de fer o no; que ho faci com vulgui, que sàpiga el català o no el sàpiga, nosaltres l'únic que hem de sostenir és que tenim dret a fer els informes en català i que els homes que parlin als Tribunals tinguin el dret de parlar català, i si no ho entenen que es procurin la manera d'averiguar-ho. Però això no és funció nostra, és funció d'ells.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Millor que no facin més Consells de Guerra! (*Rialles.*)

Interpel·lació sobre el funcionament dels Tribunals de Justícia

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Comorera.

El Sr. COMORERA: Senyors Diputats: Quan discutíem la Llei Agrària, que semblava que havia de resoldre els conflictes derivats dels contractes de conreu, parlàvem moltes vegades de la justícia. Hi havia en la Majoria i en aquesta Minoria gairebé la unanimitat per a condemnar l'acció de la justícia en els afers del camp i hi havia també gairebé la unanimitat en demostrar la desconfiança que l'administració de justícia a Catalunya ens mereixia si li confiàvem l'aplicació de la Llei que aleshores estàvem discutint. I recordo que en una d'aquelles sessions apassionades, que tant sovintejaren llavors, dels bancs de Lliga Catalana va sortir una veu que, amb to patètic, va fer la defensa de la Magistratura i de l'administració de justícia, en general, a Catalunya. Va dir, i em permetré llegir-ho, perquè això va ésser l'origen d'aquesta interpellació, va dir el senyor Duran i Ventosa aquell dia: «Està bé que es parli, senyors Diputats, de vegades amb un to una mica més lleuger, de determinades matèries, però quan es tracta de l'administració de justícia, cal pensar sempre que es tracta d'una de les coses més serioses que hi ha al món. L'administració de justícia, no la justícia a seques, que és una paraula que després cadascú interpreta a la seva manera, l'administració de justícia, és la garantia única de la civilitat. Sense administració de justícia, per Governos que hi haguessin, per policia que existís, els homes no es trobarien garantits contra les tiranies.» I afegia per a com-

pletar el seu pensament: «Quan es pronuncien aquí constantment paraules depressives, moles-tes per als Tribunals de justícia, s'hauria d'aixecar des d'aquests bancs — es referia als bancs del Govern — una veu a defensar els Tribunals de justícia». I per a justificar aquests mots contra membres del Govern que en aquell moment no es varen aixecar a defensar espontàniament el decòrum de l'administració de justícia, es va preguntar: «¿Com aneu a lliurar l'administració de justícia a uns homes que ni tan sols saben defensar-la, que ni tan sols saben defensar les seves actuacions i les sentències que han dictat aquests nostres mateixos Tribunals de justícia? ¿No penseu en la situació difícil en què us trobareu en el traspàs de serveis quan ens trobem amb aquest handicap per aquesta manca de coratge, d'energia amb què s'ha sortit a defensar els Tribunals de justícia?»

No m'avergoneixo de confessar que el to patètic i un bon xic melodramàtic del senyor Duran i Ventosa, em va deixar a mi una mica sorprès. Vaig sortir d'aquella sessió ple de dubtes. Generalment, jo sóc un home de conviccions molt fermes i molt clares; en tenia una, i aquell dia el senyor Duran i Ventosa la va fer trontollar.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Ja té mèrit això! (*Rialles.*)

El Sr. COMORERA: Alguna vegada havia d'ésser. Jo vaig sortir aquell dia del Parlament dubtant de mi mateix i preguntant-me si, efectivament, tant jo que havia parlat malament dels Jutges aquí, com els de la Majoria que havien parlat tant malament com jo dels Jutges des d'aquells bancs (*Assenyalant els de la Majoria.*), havíem realment exagerat i havíem estat realment injustos amb l'administració de justícia a Catalunya. I, aleshores, per a sortir de dubtes, perquè a mi no m'agrada dubtar, em vaig prometre a mi mateix, fer una investigació, investigació que havia de portar-me, naturalment, a una conclusió: si estava jo en el cert en la meua opinió anterior o si el senyor Duran i Ventosa havia exagerat una mica amb aquell to patètic que havia donat a la seva intervenció. La investigació que jo he fet no ha estat, certament, fàcil. Jo he parlat amb molts professionals, i he de declarar que els professionals són els que més coses saben i els que menys coses diuen. Hi ha en torn de la justícia a Catalunya, per part dels professionals, un complot de silenci, silenci de complicitat en uns i silenci de covardia en els altres. Jo no comprenc aquesta manca, gairebé total, gairebé universal, de coratge i de civisme en uns homes que tenen funcions tan delicades a complir, que tenen interessos tan importants a defensar i que compten, sobretot, amb organismes d'apariència solemne per a la seva defensa en tots moments, com són els Col·legis d'Advocats i de Procuradors.

Naturalment que cada un d'ells, en la intimitat i generalitzant, m'assegurava que per moltes coses que es diguessin del Palau de Justícia de Barcelona i del conjunt de la Justícia que s'administra a Catalunya, per molt fort i per molt greu que fos, mai no s'arribaria a saber l'exacta veritat. Però quan jo, desitjós de poder parlar d'aquestes coses, perseguint una finalitat de justícia, els demanava casos

concrets, és aleshores que els homes es trobaven mancats de coratge interior i no volien prendre ni la més petita responsabilitat. Però malgrat això, parlant, més que amb els professionals, amb molta gent que ha sabut per experiència personal el què és i com és la Justícia que s'administra a Barcelona i en general a Catalunya, he pogut arribar a una sèrie de conclusions — conclusions que enumeraré tot seguit, perquè les coses quan més clares són des del començament, millor poden ésser després a l'acabament —. Jo he arribat a aquestes conclusions: Que el Palau de Justícia de Barcelona és un baluart anticatalà, un baluart antirepublicà i contra-revolucionari, i que la Justícia que allà s'administra no és honesta.

Parlem-ne, de les quatre qüestions, de les quatre conclusions, i parlem-ne com ho han de fer els homes que senten l'amor a la veritat i estimen realment la Justícia.

El Palau de Justícia és anticatalà; ho sabem tots. La impressió general, l'ambient universal a Catalunya, ho demostrava sempre. Qualsevol aspecte ens demostrava també l'esperit anticatalà del conjunt de la Justícia que s'administra a Catalunya. Però hi han fets concrets; hi ha el fet concret del qual el Parlament ja ha parlat i que jo vaig tenir l'honor de provocar, hi ha el fet de don Jovino Fernández Peña, del qual encara hem de tornar a parlar. Recordaran els senyors Diputats que aquest Jutge va desconèixer l'autoritat i les atribucions del Parlament de Catalunya, que va injuriar el Parlament de Catalunya en la persona d'un dels seus Diputats i que va ofendre la nostra llengua, negant-se a què un Diputat català fes declaracions en català. Les derivacions ja les coneixem. El Parlament de Catalunya ha estat reivindicat, però jo afirmo que la reivindicació no ha vingut per la porta gran, la reivindicació ha vingut per la finestra, no amb tots els honors com corresponia, sinó d'una manera gairebé clandestina. Fou necessari, perquè aquesta reivindicació del Parlament català fos possible, que la vacant que va deixar el senyor Jovino Fernández Peña l'ocupés un Jutge municipal, home de la terra i d'esperit esquerrà, perquè aquesta reivindicació vingués al Parlament. Quan el Jutge municipal es va fer càrrec del Jutjat que abans dirigia el senyor Fernández Peña, va demanar l'expedient i va trobar que l'última providència signada pel senyor Fernández Peña era precisament la que ordenava el meu processament, i aleshores aquell Jutge municipal, furturós d'esborrar allò que allà s'havia fet, i de donar al Parlament de Catalunya l'oportunitat de defensar els seus drets més elementals, aleshores, aquell Jutge va prescindir d'aquella providència i ens envià el suplicatori. Val a dir, doncs, que la reivindicació dels nostres drets no ha vingut d'una manera normal i no ha vingut solemnement per la porta gran del Parlament, sinó que ha entrat d'una manera estranya, que minimitza en el fons i en el fet l'acte que nosaltres varem realitzar pocs dies després d'aquell suplicatori.

Però no està en això, potser, la prova més clara de l'anticatalanisme d'aquest Palau de Justícia. Han estat les coses posteriors. El senyor Jovino Fernández Peña, en lloc d'ésser sotmès a un expedient de veritat i no per fórmula, en lloc d'ésser castigat per la seva gosadia, fou ascendit, primer, a Magistrat

de Sala. Semblava que aquest ascens a Magistrat de Sala no era tal ascens en els primers moments, però avui se sap que hi ha un altre Jutge que li reclama la prioritat en aquella vacant que va ocupar tot seguit que es va produir l'incident amb mi. Vol dir, doncs, que hi havia dubte en quant a qui havia d'ocupar aquella vacant, i si hi havia dubte entre un i altre, el fet d'escollir tan precipitadament l'un demostra, per part del President de la Audiència una voluntat d'afavorir l'home que havia delinquit envers nosaltres. Però, per si això fos dubtós, hi ha la segona part, i és que pocs dies després, quan ja tothom sabia que hi havia expedient, quan a mi mateix se m'havia demanat una declaració en aquest expedient, tothom va saber amb sorpresa i amb indignació que el senyor Jovino Fernández Peña, no solament era tret d'allà on estava indegudament, sinó que era ascendit a President de Sala. Val a dir, doncs, que allí hi han homes que han tingut la voluntat, el desig, de premiar un altre home, un funcionari, un mal funcionari, que va ofendre el Parlament de Catalunya, que va desconèixer les nostres Lles i que es va burlar de la Constitució de la República. Si es tractés d'un altre home, si el senyor Jovino Fernández Peña fos un exemple de Jutges honestos, aleshores potser encara hi cabria algun atenuant en el fet d'aquests ascensos i d'aquesta manca de càstig a l'home que havia delinquit contra nosaltres. Però es dona el cas contrari; es dona el cas que l'home que ha estat en el centre d'aquesta ofensiva contra el que és més car al Parlament de Catalunya, no hauria d'ésser Jutge, no per la seva anticatalanitat, sinó per indignitat moral, per incompetència moral. Es potser en aquell Palau el *rècordman* de la prevaricació i de les recusacions. No hi ha Jutge que tingui en la seva història tantes recusacions com les que presenta la del senyor Jovino Fernández Peña. Aquest home vingué a Barcelona protegit per un Fiscal del Suprem, que s'anomena Cobian i era un instrument fidel del Borbó; vingué a Barcelona quan la Justícia perseguia els obrers, l'any 19 i l'any 21, formant part de les camarilles i obeint les ordres dels capitosts d'aquestes camarilles, quan La Cierva i Romanones es repartien per tot Espanya les Audiències. I era home tan conegut, que ningú se sorprenia quan darrera de cada sentència de les que ell firmava es podia veure o una figura femenina o una figura crematística.

L'audàcia d'aquest bon home sota la Dictadura arribà a extrems tan escandalosos, que la Dictadura es vegé obligada a treure'l de Barcelona i confinar-lo a l'Audiència de Palma. Saben tots els senyors d'aquí que són Advocats que en l'argot de la Magistratura hi ha tres correccionals, que són: Palma, Càceres i Sòria. En diuen correccionals perquè allà els Jutges no poden fer grans negocis; exerceixen en la Magistratura la mateixa funció que a l'exèrcit els batallons disciplinaris d'Àfrica. Allà hi van els castigats, en aquell temps de dues categories: uns per persecucions polítiques, i altres per indignitat moral. El senyor Jovino Fernández Peña pertanyia a aquesta segona categoria. El tragueren de Barcelona i el tancaren al correccional de Palma per immoral. La República, que ha comès tantes ingenuïtats, no vegé més que una cosa. Vegé un Magistrat que sofri un càstig sota la Dictadura, i el senyor Jovino Fernández Peña, que no és enze, que sap em-

parar-se tot seguit en qui pugui servir-lo dintre de la política, entrà en el conjunt de Magistrats que la República reivindicà, i la República ens va fer a nosaltres el gran servei de treure'l del correccional de Palma i tornar-lo a Barcelona.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: ¿Em permet el senyor Comorera? El senyor Comorera està formulant una acusació contra el senyor Jovino Fernández Peña...

El Sr. COMORERA: I d'altres.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: ...però jo li demanaria que no generalitzés, perquè l'Audiència de Palma, abans i ara, hi ha, hi han hagut i hi han Magistrats i Jutges digníssims, que no mereixen ésser qualificats com homes que se'ls envia a un correccional per castigar llurs faltes.

El Sr. COMORERA: Jo he dit abans, senyor Coromines, que al correccional se'ls enviava per dues raons: o per excés d'independència i de coratge professional, o per immoralitat; ho he dit, i he salvat això que diu el senyor Coromines, i no tinc cap inconvenient en ratificar-ho, però el senyor Jovino Fernández Peña pertanyia a la segona categoria.

Però aquesta qüestió ha tingut una segona part, il·lustrativa com l'altra, i és que tota la premsa catalana i republicana de Barcelona, que ha parlat d'aquella qüestió que afectava tan profundament el Parlament de Catalunya, com havia de fer-ho, ha estat perseguida sistemàticament per la justícia de Barcelona. *Justícia Social*, ha estat processada i recollida dues vegades; *La Rambla*, setmanari republicà de tan neta història, ha estat processada i recollida una vegada; *La Publicitat*, diari de tradició netament republicana, ja abans quan es feia en castellà i després en català, ha estat processada i recollida dues vegades.

El Sr. SIMÓ I BOFARULL: Demano per parlar.

El Sr. COMORERA: I, ¿per què aquest ensanyament? ¿Es que hàviem tornat ja als temps de la Dictadura Berenguer, quan eren precisament aquests diaris l'esperit catalanista i republicà els que eren sistemàticament perseguits per la justícia? ¿Què és, doncs, el que havia succeït? Una cosa molt natural, i és que jo, amb plena responsabilitat, des de *Justícia Social*, de la qual sóc Director, i amb la meua signatura, afirmava i afirmo que el Palau de Justícia és una mena de Cort dels Miracles, una mena de cova d'Alí-Babà. El Fiscal, complint amb el seu deure, quan jo afirmava, sota la meua responsabilitat, que al Palau de Justícia tot es compra i es ven, que allà hi ha tarifes per a qualsevol de les coses que hi solen succeir, el deure seu era, no processar, no recollir periòdics, no tancar la veu dels homes que volen saber la veritat i volen depurar la justícia, sinó imposar en aquella casa una seriosa i implacable investigació per a saber si, efectivament, nosaltres teníem raó o no. Però, com podíem esperar una cosa semblant, si, precisament, el Fiscal, que ha manifestat d'aquesta manera el seu esperit d'odi a allò que és republicà i català a casa nostra, és el mateix Fiscal que fou el braç dret de Galo Ponte sota la Dictadura!

Però, sortint ja del cas episòdic del qual jo vaig ésser una part important, i anant a qüestions més generals, arribem també a la mateixa conclusió, a l'anticatalanisme sistemàtic dels que administren justícia a Catalunya.

Nosaltres hem aprovat una Llei molt important: la Llei per a resoldre conflictes de conreu. En aquesta Llei nosaltres diem d'una manera categòrica, en l'art. 7.^è, que es consideraran com casos d'incompliment de contractes la manca de lliurament de la renda o quota-part, i és cosa general a totes les Sales de Catalunya que, malgrat aquesta definició categòrica de la Llei catalana, encara segueixen els processos per fur i per estafa contra els treballadors que ja estaven processats abans que féssim la nostra Llei. Hi ha l'article 8.^è de la pròpia Llei, que diu que des de la seva vigència, és a dir, des de la promulgació d'aquesta Llei fins l'aprovació de la Llei de Contractes de conreu, ningú no pot ésser desnonat de la terra, sinó és per manca de pagament, i encara aquesta manca de pagament nosaltres diem que han de resoldre-la les Comissions arbitral. Jo puc citar un cas recent, que és realment vergonyós, en què aquesta obligació ha estat violada totalment per un jutge de Primera Instància. A Torregrossa, Miquel Pinó, treballava la mateixa peça de terra feia deu anys. El propietari inicià procés contra ell per treure'l de la terra en arribar el termini de contracte. El procés seguí totes les seves instàncies i quan arribà a sentència, la nostra Llei ja estava promulgada i en plena vigència. En aquell moment, aquest treballador es dirigí al jutjat i invocà l'art. 8.^è de la nostra Llei, aquest que diu que solament per manca de pagament un home no pot ésser llançat de la terra i encara quan ho digui la Comissió arbitral. I la contestació del jutjat de Borges Blanques ha estat el llançament violent d'aquest home, l'embargament de la collita ja feta i, a més, l'embargament de la casa, que era d'ell, per a respondre de les coses. ¿Què vol dir això? Això vol dir que nosaltres estem fent Lleis que no tenen realitat, perquè nosaltres tenim davant nostre com a inspiradors i autors del sabotatge contra les Lleis que nosaltres poguem fer, l'administració de justícia.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Un cas, per ara.

El Sr. COMORERA: Un cas; però casos com aquest tenen una significació general, i és que en la majoria de les Sales de Justícia de Catalunya encara segueixen tots els processos a desgrat del que diu terminantment la nostra Llei...

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Una sentència.

El Sr. COMORERA: ...i es segueixen processos per furt i estafa, en contra del que disposa la nostra Llei. I prego al senyor Conseller de Justícia i Dret que faci una investigació acurada i veurà com, malauradament, tenim massa raó amb el que diem.

Naturalment que essent el Palau de Justícia un refugi i un baluart d'anticatalanisme, necessàriament tot ha de respirar aquest esperit. Només cal fer una visita quelcom acurada i l'home que vol saber coses del Palau de Justícia veurà com des de la porta fins

a les sales més importants d'aquell Palau, es respira anticatalanisme. Sí; allà, des de la Guàrdia civil que fa el servei de vigilància a l'entrada, manada per un caporal que quan el senyor Macià va fer la visita oficial ni tan sols el va voler saludar, fins a les Secretaries, on es veu en llurs funcionaris ordenances que encara parlen amb enyorança de Primo de Rivera i encara esperen el retorn, per ells benaurat, de Martínez Anido, i les sales de major prestigi i solemnitat, s'arriba sempre a la mateixa convicció de què tota la gent d'allà, salvant petitíssimes excepcions, respira contra la República i que mai no es sent tan satisfeta com quan els esdeveniments sembla que posen la vida de la República en perill i, per tant, també, la vida de la nostra autonomia.

Aquest esperit antirepublicà es manifesta d'una manera evidentíssima per la lluita que ja es manté contra tot l'esperit laic de la República. En la Secretaria de la Presidència, qualsevol que hi vulgui anar, podrà veure encara avui la imatge del Sagrat Cor amb la llegenda «*Yo reinaré*»; a la casa del propi President de l'Audiència, també, encara es pot veure la plaqueta del Sagrat Cor amb la mateixa llegenda del «*Yo reinaré*»; en una de les sales del Palau de Justícia, encara hi ha un Crist de mig metre que allà és crucificat cada dia. (Rialles.) Els diumenges, en la capella gran del Palau de Justícia, encara es diu missa, i el jutge de guàrdia, com si res no hagués passat, encara és invitat oficialment al començament de la missa. El capellà és pagat amb diners de l'Estat i les despeses del culte són també pagades amb diners del Pressupost general que té el Palau de Justícia o el seu President a la seva disposició per a despeses generals.

(Entra l'honorable senyor Conseller de Sanitat i Assistència Social.)

I en la vida exterior del Palau de Justícia, aquest esperit antilaic i, per tant, antirepublicà, es manifesta de totes maneres. Jo he tingut l'oportunitat de parlar amb un modest Alcalde de barri que m'ha dit més coses que els Advocats (Rialles.) Aquest Alcalde de barri, home molt senzill, m'ha dit: «Sembla que per mi no hagi passat res; jo no he observat cap canvi des de que es va proclamar la República i des de que es va implantar l'Estatut de Catalunya, perquè els papers i documents que m'envien a mi del Palau de Justícia estan redactats exactament igual com quan hi havia Monarquia o Dictadura», i per a demostrar-m'ho em va lliurar uns quants papers que tots acaben dient: «*Dios guarde a V. muchos años*» (Rialles.) Aquest (mostra a la Cambra un document) està datat en juny del 1931. És clar que aleshores es podia allegar que els homes o els Secretaris del jutjat volien esgotar les existències de paper imprès i creien que no era necessari modificar els documents fins que s'acabés la partida; però dona la casualitat que en l'any 1933, encara, els jutjats de Barcelona, quan s'adreçen als Alcaldes de barri, els diuen: «*Dios guarde a V. muchos años*». Per cert que aquest Alcalde de barri que a mi em va donar o em va facilitar aquesta petita informació, petita, però que és molt simptomàtica i demostrativa, és un home enèrgic i d'arrelades conviccions, i un dia, al peu d'una d'aquestes comunicacions que li varen enviar, va posar unes lletres que deien: «*A mi no em guarda Déu ni vostè*». Però, malgrat d'això, encara el segueixen guardant. (Rialles.)

Això, que és una petita anècdota, és en definitiva demostratiu de la pertinàcia amb què en el Palau de Justícia es vol desconèixer tot allò que avui té de més viu i substantiu la República espanyola i, per tant, Catalunya i la nostra autonomia, que són les Lleis, laiques en tots els seus ordres.

Però hi han altres coses més importants, i és la voluntat decidida de contribuir en la mesura de la seva capacitat i força a defraudar allò que més va fer vibrar l'esperit del poble de Catalunya en les jornades revolucionàries i que va ésser la promesa de justícia. Recordeu tots que en les campanyes electorals anteriors al 12 d'abril, el que més entusiasma els treballadors de Barcelona era la promesa solemnement feta per tots nosaltres, per vosaltres i nosaltres, d'arribar a l'Ajuntament i fer justícia ràpida de les coses que allà havien passat; quan un orador, en un míting, deia: «Els lladres han d'anar a la presó», l'entusiasme del públic era extraordinari, perquè era un desig del poble que els lladres de la Casa Gran anessin a parar per fi a la presó. I aquest desig de justícia de la gran massa de Barcelona no s'ha vist realitzat, i avui, per aquest motiu, tots vosaltres ho sabeu prou bé, hi ha un gran desencís en molta gent, en tota aquella gent que havia cregut que realment en venir el canvi de règim aquella escombrada general i fulminant de les velles figures immorals que havien passat per l'Ajuntament de Barcelona tindria com a conseqüència immediata una depuració salvadora. I com que aquesta depuració salvadora no s'ha vist, hi ha un gran desencís en la gran massa de ciutadans. Però, ¿de qui és la responsabilitat? ¿Qui, realment, ha provocat aquest desencís de les masses treballadores de Barcelona? Ho ha provocat l'Ajuntament de Barcelona? Hem de fer justícia a l'actual Ajuntament de Barcelona dient que des dels començaments de la seva vida ha enviat als Tribunals una quantitat enorme de denúncies i de processos. Però és en el Palau de Justícia, és allà on tot s'ha encallat i on tot s'ha acabat. Si la justícia no s'ha fet, s'ha de reconèixer que no ha estat per manca de voluntat de l'Ajuntament de Barcelona, sinó per manca de voluntat dels Jutges de Barcelona.

Una petita delació demostrarà bé això que diem:

Obres de la Plaça d'Espanya, denunciades en gener del 1931.

Hotel de Vendes, en maig del 1931.

Art major de la Seda, en agost del 1931.

Contracte neteja, en abril del 1932.

Pompes Fúnebres, en abril del 1932.

Contracte Servei Carruatges, en juny del 1932.

Urbanització Saló Garcia Hernández, octubre del 1932.

Donació 100,000 pessetes a Primo de Rivera, en maig del 1930.

Palau Pedralbes, en gener del 1931.

Carril de Sarrià, en gener del 1932.

Sometents, en gener del 1931.

Plaça de Catalunya, en gener del 1931.

Avisador Guardian, en gener del 1931.

Junta Mixta de Casernes, en gener del 1931.

Ciències Naturals, en gener del 1931.

Ordenança Alcantarillat, en gener del 1931.

Metges Supernumeraris, en abril del 1932.

Perímetre Montjuïc, en abril del 1932.

Destrucció de Llibres al Negociat de Cultura

(aquella salvatjada, que no cal qualificar, feta per uns esclaus de la Dictadura) (*Rumors d'aprovació*), en febrer del 1932.

Contracte Neteja, en desembre del 1932.

Tanca carrer Pelai, en agost del 1932.

Concessió transports de l'Exposició (aquella concessió a Foronda, que es passeja tranquil·lament per Barcelona, com si res no hagués passat), en maig del 1933.

De tot això res no s'ha fet. L'Ajuntament ha complert la seva promesa; va voler que tots els responsables de les disbauxes econòmiques, ètiques i polítiques, comeses sota la Dictadura, tinguessin el seu càstig, però no ha vingut, i no ha vingut perquè al Palau de Justícia hi ha encara els mateixos homes que abans eren amics d'aquells que ara haurien de condemnar, i el que hi ha també és la voluntat de sabotejar les aspiracions més legítimes de Barcelona i de Catalunya; i és que s'ha afegit a la calma ordinària de la justícia la seva mala voluntat o el desig de sabotejar aquesta República i a contribuir a crear aquest ambient de desencís que pot fer tant de mal a vosaltres i a nosaltres.

Diem nosaltres, que a més d'això, és un baluard contra-revolucionari, es a dir, que no són solament anticatalans i antirepublicans per força d'inèrcia, sinó per esperit de lluita, es a dir, per esperit contra-revolucionari.

Sabem, ho deia el senyor Duran i Ventosa amb paraules molt encertades, sabem que una justícia correcta, una justícia prestigiosa, consolida un règim, i sabem que una justícia corrompuda i sense prestigi, de primer debilita un règim i després pot acabar per enfonsar-lo. I estem damunt d'això, la justícia que tenim aquí no té cap interès en consolidar el seu prestigi i, per tant, en enfortir el règim que encara li dona la vida. Més aviat té l'interès contrari, i veiem que el prestigi d'un règim, fins i tot el del règim capitalista que tenim avui, aquesta seguretat i aquest contentament de la gent és conseqüència, tant de la seguretat de les persones, com de la seguretat de la justícia en la lluita d'interessos que hi pot haver, i que aquesta seguretat de les persones i aquesta seguretat de la justícia correcta desapareix quan es causa una ferida greu al règim que permeti una degeneració semblant. I avui estem damunt d'això; no hi ha, avui, la gent no té, avui, la sensació de la seguretat personal, i la gent no té la sensació de justícia estricta si es veu obligada a una lluita d'interessos. Sap que atracador i traficants d'estupefacients tenen un poder extraordinari, un poder superior al de la propia Llei. Veuen amb sorpresa que cada vegada que passen les portes d'aquell Palau homes convicts i confessos d'atracaments, les tornen a traspasar amb facilitat. Si el senyor Conseller de Justícia i Dret, quan tingui poder per a fer-ho, ordena una estadística dels atracadors detinguts per la policia de Barcelona i posats en llibertat, d'una manera equívoca al menys, pels jutges, arribarà a conclusions sorprenents; i si ordena una investigació per a saber el perquè els traficants d'estupefacients que tan abunden a Barcelona no poden ésser detinguts ni castigats degudament, arribarà a conclusions més esfereïdores i arribarà sobre tot a aquesta conclusió: que cada vegada

que una colla de traficants d'aquest ordre és lliurada al Palau de Justícia, sol passar una cosa curiosa, i es que paquets de cocaïna, allà, es transformen en àcid bòric. Sembla això una exageració, però vaig a esmentar un cas concret per a illustrar als senyors Diputats i per a orientar el senyor Conseller, per si algun dia vol fer aquesta investigació que li demano. Fa pocs dies, la policia de Barcelona va detenir *infraganti* dos traficants de cocaïna. D'aquestes detencions en va sortir un guàrdia felicitat perquè va resistir una temptativa de soborn i en va sortir un guàrdia expedientat perquè no va saber resistir aquesta tentativa de soborn. I aquesta parella tenia uns quants grams de cocaïna que junt amb ells i amb l'atestat que es va fer va anar a parar al Palau de Justícia, i a les poques hores aquells homes eren al carrer i en fer l'anàlisi de la cocaïna es va veure que era àcid bòric.

També veurà una cosa que permet totes les suposicions, i és el tracte especial que en aquella casa mereixen tots els pistolers que corren per Barcelona. Coneixeu la F. A. I., sabeu que la F. A. I. hi ha una quantitat gran de jornals que està en el període àlgid del serampió ideològic; però aquesta jovenalla no és la F. A. I., es la carn de canó de la F. A. I., la F. A. I. autèntica són els dirigents que saben bé on van i qui els mana. Saben que els dos organismes de més força i més representatius de la F. A. I. són el Comitè de Defensa i el Comitè Pro-presos, sobre tot, és el més disputat entre els faistes que saben les intimitats i saben també que per ella s'escolen moltes mils de pessetes. Aneu al Palau de Justícia i veureu amb sorpresa que el Comitè Pro-presos sembla l'àmo d'aquella casa, que entra allà on vol, no hi ha Jutge que's negui a res i no hi ha criminalista que digui que no. La comunicació no existeix i aconseguir la llibertat *bajo fianza*, és la cosa més fàcil del món i així ens trobem que si un pistoler agafat per la policia no és lliurat al Palau de Justícia amb proves d'aquelles que no poden ignorar ni desconèixer, aquell pistoler a les vint-i-quatre hores és llibertat *bajo fianza*, i d'això de la fiança ja en parlarem després.

Val a dir, doncs, que hi ha una voluntat manifestada de causar o de contribuir a aquest estat de descomposició general que observem a Barcelona. Avui, a Barcelona, ningú no està content de si mateix, ni el Govern no està content, ni els Diputats d'aquest costat (*Assenyala la Majoria.*), ni nosaltres, ni els d'aquí (*Assenyala els escons de Lliga Catalana.*), ni cap ciutadà de Barcelona. Tots observen que hi ha alguna cosa estranya que impideix el normal funcionament de tots els ressorts que són indispensables en la convivència social; tothom assenyala alguna cosa i tothom pressent alguna cosa, i jo us dic que avui l'instrument que més contribueix a provocar i a mantenir i a intensificar aquest estat de descontentament general, de descomposició moral de la gran collectivitat catalana, és el Palau de Justícia. (*Molt bé!, en la Minoria socialista.*)

I arribem a la quarta conclusió. Hem dit que l'Administració de Justícia és deshonest. Hem de parlar clar. Quan jo vaig iniciar aquesta investigació, vaig parlar en primer terme amb un funcionari que no depèn de la Generalitat, que és castellà, que

avui té funcions importants en la collectivitat a Barcelona i que pot conèixer íntimament allò que jo li preguntava. I en demanar-li que m'ajudés en aquesta tasca de recerca de fets concrets que em permetés a mi aixecar una veu de protesta, almenys, contra aquest estat de coses i, que servís, si més no, com a punt de partida per a realitzar una profunda i rapidíssima investigació i depuració d'aquell cos tan podrit, va dir-me: El cas concret és el difícil, perquè quan la virtut és general, quan la honestedat és general, aleshores l'accepció és fàcil d'individualitzar; però quan el vici és general, quan la corrupció és general i quan la virtut és una cosa excepcional, aleshores el difícil és arribar al cas concret i total. Sembla una paradoxa, però realment és veritat. De la informació que em va facilitar en llegiré dues conclusions de caràcter general, que després ja mirarem nosaltres d'aclarir i de concretar. Diu — com que és castellà, ho va fer en castellà —: «*Viene de muy antiguo — això que passa —. En el transcurso de los años, por desidia de quienes lo debían de haber corregido con su autoridad en sus comienzos, se ha ido tejiendo una red de desprestigio a la Justicia, en la cual quedan sujetas todas las personas que, por desgracia para ellas, tienen necesidad de acudir ante los Tribunales*». N'hi ha un altre, diu: «*De todos los oficiales, tanto civiles como criminales, puede decirse que aceptan gratificaciones de las personas interesadas en las actuaciones que tienen a su cargo; pero algunos de ellos han perdido de tal modo el pundonor en el desempeño de su misión, que sus nombres son de dominio público y no hay que hacer muchas gestiones para saber que su actuación siempre es eficaz si se les gratifica espléndidamente*». Aquests noms jo els conec, i si m'ho demanessiu massa fort potser els diria.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Quan sigui l'hora els haurà de dir, senyor Comorera.

El Sr. COMORERA: Amb molt de gust els diré; no desitjo pas altra cosa.

El Sr. ESPANYA: Quan estiguin traspassats els serveis.

El Sr. COMORERA: Aquestes conclusions de caràcter general es poden concretar amb relativa facilitat. Coneixeu millor que jo quina és l'organització del Palau de Justícia. Allà hi ha un Jutge que té un sou de l'Estat i allà hi ha un Secretari que no té sou de l'Estat, però que té un aranzel. Aquest secretari té al seu càrrec el manteniment de l'Oficina i els salaris dels homes que estan al seu servei, de l'oficial criminalista i civilista i de tota la quitxalla que hi ha al darrera d'aquesta Oficina. Aneu al Palau de Justícia sabent això abans, i quan entreu a una Secretaria no rebeu vosaltres una sensació de temple, sinó de cort, de tenda de negocis, de botiga, on, en entrar hi ha uns que miren, no per on ha d'anar la justícia, sinó per on van les possibilitats econòmiques d'aquell que entra. És evident: la gent que està al servei dels Secretaris gairebé no cobren res; n'hi ha que estan sense sou i els que més sou tenen és de 40, 50 i, per miracle, 60 duros, porten una vida fastuosa; n'hi ha algun que es dóna fins i tot el luxe d'anar amb cotxe, de propietat, al Palau i de sortir-ne amb cotxe. Amb 60 duros no n'hi ha ni per betzina! Anem a totes les Secretaries, i és indignant allò que allà

es veu : els expedients, pels recons, plens de pols i espallifats ; taules que cauen de velles, brutes, i es veu que l'home que té la seva obligació — que per això té l'aranzel — de mantenir aquest servei a la disposició del públic, el que fa és estalviar tot el que pot encara que sigui a costa del decòrum exterior de la pròpia justícia. No solament en la representació d'aquestes agències de negocis que se'n diuen Secretaries es veu aquest esperit gasiu i incompatible amb homes que han d'interpretar i aplicar les Lleis, sinó que, fins i tot això, es troba en un servei tan fonamental en tota justícia ben organitzada, com és l'Arxiu. Aquests individus que es guanyen a les Secretaries, 40, 50, i 60,000 ptes. a l'any, honradament—honradament d'acord amb l'aranzel que la Llei reconeix — no senten amor a la justícia, ni tant sols per a posar un home, amb un sou decorós, en els sótans del Palau, encarregat d'ordenar i classificar els Arxius i de ben servir la gent quan la gent necessita aquest Arxiu. Aneu a l'Arxiu del Palau de Justícia i és una cosa vergonyosa, i més vergonyosa encara que el que us serveixin malament, i el fet que els Secretaris també cobren cada vegada que un necessita treure alguna cosa de l'Arxiu.

Vull dir que hi ha un esperit de gasiveria incompatible amb l'organització general de la justícia a Barcelona, i aquesta organització general de la justícia a Barcelona, potser, és l'inici d'allò que succeirà d'una manera general. I ara sí que generalitzaré, senyor Coromines. Hi ha petites rateries, hi ha negocis sistemàtics, hi ha grans negocis. La petita rateria, per exemple, com aquesta : robar a l'Estat el paper. Sabeu que per cada expedient ha d'haver-hi unes fulles de paper d'un valor especial, i allà, d'una manera normal, hi trobeu — i ningú no se n'estranya i tots se n'aprofiten — que es fan els expedients posant-hi el valor menor. Si la causa, una vegada sentenciada és apel·lada, aleshores, al final de l'expedient, hi reintegren totes aquelles pessetes que abans no hi havien posat ; però si la causa no és apel·lada, aleshores no reintegren res i les 200 o 300 ptes. estafades a l'Estat se les reparteixen entre el Procurador i el Secretari i els oficials criminalistes i civilistes. Aquesta és una petita rateria generalitzada, que la fan tots, que tots ho saben i tots se n'aprofiten. N'hi ha de pitjors : hi ha fills de Jutges que exerceixen d'Advocat ; hi ha Secretaris que fan de prestamistes i n'hi ha un de tan eixerit, que, si no s'hi posa remei, d'aquí a poc temps, serà el major propietari de Barcelona, perquè tots els judicis es tramiten en el propi Palau, on es reuneixen cada dissabte i tots en tenen... Hi han criminalistes que tenen agències administratives. Allà tot està atarifat. Allà es cotitzen les detencions fins a les setanta-dues hores, allà es cotitzen els autos de processament, allà es cotitza el transpaperament d'un sumari el temps que convingui, fins a trobar les proves més o menys amanyades que puguin salvar un home d'una situació determinada ; allà es cotitza la no execució de manament de detenció ; allà, amb combinació amb advocats poc escrupolosos, que van a mitges amb els que les apliquen, es dicten sentències de costes ; allà, qui pren declaració és el criminalista, i aquestes declaracions no són

generalment el reflexe exacte de la veritat d'allò que diu l'home que declara, sinó que ell la fa a la seva manera i segons li convingui o convingui a aquell que li ha donat prèviament una bona propina, i si convé, el mateix criminalista o un altre funcionari de la confiança del propi Jutjat, se'n va a la presó i conversa en el locutori per a millor arribar a una conclusió favorable al detingut. Hi han coses que són pitjors : hi ha un Cos especial de «fiadores» ; quan un pobre home és detingut i no es presta a aquesta contribució, o a aquest delma, que diríem en termes criminalistes, es podreix a la presó fins que arriba el final normal de la màquina de justícia. Però si és un home que ja coneix els antecedents o que els hi han fet conèixer, sap positivament que el dia que ell vulgui la porta del Palau en sortirà un bon senyor i donarà la fiança amb les pessetes que necessitin per a recobrar la llibertat. Aquest Cos de «fiadores» està al servei de l'organització de la Secretaria. Hi ha un altre Cos especial que dóna sovint més ganàncies i beneficis a aquesta gent, i és el Cos de Comissaris de fallides, d'avaluadors de prenes i dipositaris d'objectes ; i quan hi ha un fallit d'aquesta màquina tan intelligent, es belluga, compra a un preu irrisori els béns d'aquell pobre home que ha fallit i després els reven a preu de mercat ; i les ganàncies, per amor a la justícia van repartides.

El secret del sumari és teòric. El secret del sumari existeix si l'Advocat és ingenu o si no vol arribar a certs extrems, però si l'Advocat s'ha acostumat a l'ambient i si el Procurador, perquè generalment aquestes coses les fan sempre els Procuradors, s'ha acostumat també a l'ambient i està dintre de l'engranatge, ja no hi ha secret de sumari per cap Procurador ni comunicació per cap Procurador si entra en aquest engranatge especial del Palau de Justícia. Es canvien les sentències, les sentències que deien que *sí* esdevenen sentències que diuen que *no*. Es mutilen els sumaris si hi ha pessetes. (*El senyor Martínez Domingo fa senyals d'assentiment.*) Es veritat, senyor Martínez Domingo.

El Sr. MARTÍNEZ I DOMINGO: Sí, sí, en conjunt és veritat, no ho nego ; però jo no exerceixo d'Advocat.

El Sr. COMORERA: A mi no m'agrada mai dir les coses sense un intent de prova, almenys. Vaig a referir-me a un cas concret i greu que encara està pendent i del qual en tindrà coneixement el senyor Conseller de Justícia. A l'any 30, un senyor francès va ésser nomenat dipositari i administrador judicial d'una fàbrica de farines de Saragossa que va ésser embargada per un crèdit de 200,000 pessetes. Posteriorment, per la propietària d'aquella fàbrica de farines i amb el consentiment dels creditors, se li va arrendar, va aconseguir un contracte d'arrendament de la fàbrica per a fer-la treballar per a alliberar-la més aviat de les seves càrregues, i quan aquest home va voler posar en pràctica aquell contracte en el qual es deia que totes les accions judicials es farien a Barcelona o a Madrid, quan va voler exercir el seu dret, es va trobar que hi havia una conxorxa local de Saragossa en la qual intervenia el Jutge ; se li van tancar les portes de la fàbrica, li desconegueren els seus drets, i l'home, decebut i indignat, se'n ve a Barcelona, es presenta al Palau de Justícia,

ensenya la seva documentació, fa una querella per estafa, etc., contra la gent de Saragossa i aconseguix del Jutge un exhort per a Saragossa i fer obrir la fàbrica perquè li retornin ràpidament els seus drets. Va a Saragossa amb l'exhort de Barcelona, i a Saragossa el Jutge se li queda i no l'executa, ell el reclama i no li tornen. Torna a Barcelona i el Fiscal, en assabentar-se'n, indignadíssim, envia una altra comunicació a Saragossa ordenant el compliment estricte d'aquell exhort i la devolució per correu certificat i a volta de correu d'aquell que l'individu va deixar allà creient de bona fe que si ho deixava el complirien. Aquest home no va poder aconseguir justícia i va intervenir el Ministre de Justícia; va passar a mans del Fiscal del Suprem i d'aquest als Fiscals de Barcelona. I la cosa curiosa és que la seva compareixença per queixar-se de la conducta dels homes de Saragossa i les diligències telegràfiques del Fiscal de Barcelona perquè complissin aquell exhort han estat suprimides dels autos; ningú no sap on han anat a parar, i això existeix, perquè aquest home té un certificat en el qual se li assegura còpia fidel, però la còpia fidel ha desaparegut.

Però hi han també, senyors Diputats, els grans negocis, i entrem potser en un dels aspectes més difícils i més dramàtics d'aquesta qüestió, perquè en surt perjudicat d'una manera extraordinària el conjunt de l'economia catalana i, sobretot, de l'estalvi català. Des del Banc de Barcelona a la data, l'estalvi català i les disponibilitats financeres de petits comerciants i industrials han estat saquejades d'una manera sistemàtica pels aventurers de la finança i pels organitzadors d'empreses més o menys fantàsiques. Potser en deu anys s'ha arribat a extreure de l'estalvi, de la petita economia de Catalunya, més de 1,500 milions de pessetes, suma important a la qual hi arribem fàcilment sumant Bancs i sumant entitats financeres que han fallit o han bloquejat els crèdits.

(Entra l'honorable senyor Conseller de Governació.)

Potser és un dels aspectes més interessants i que potser explica més que molts altres fenòmens d'ordre internacional aquest estat d'endarreriment que s'observa en la vida econòmica de la petita burgesia, del petit comerç i, en conjunt, de la nostra pagesia. Es gent que ha estat drenada d'una manera sistemàtica per aquests aventurers. Escàndols, tots els coneixem; cada vegada que s'ha produït un fet d'aquesta naturalesa, la protesta ha estat universal, però les conseqüències no han estat justes i veiem com de consell d'administració a consell d'administració es van repetint els mateixos homes. Sembla que a Catalunya hi hagi una espècie de batalló polac de gent especialitzada en dirigir i en destruir empreses bancàries, comercials o financeres. I sempre la impunitat. No hi ha en tots aquests deu o onze anys d'experiència tràgica per a l'estalvi i l'economia de Catalunya un sol exemple de justícia recta i de justícia ràpida. I aquesta sensació i aquesta seguretat d'impunitat d'aquesta classe d'aventurers que tant costen i tant mal fan a l'economia de Catalunya té, naturalment, conseqüències que són pitjors, i és que són un estímul per als aventurers que han de succeir els anteriors aventurers, un estímul per a repetir, avui, sota la República i sota l'autonomia, les matei-

xes aventures que abans quedaren en absoluta impunitat.

I jo vull referir-me concretament a un cas que és dels més clars i dels més indignants, repetició de les aventures pitjors del temps de la Dictadura i que avui també va en camí de la impunitat, com en camí de la impunitat anaven sempre en temps de la Dictadura. Sabeu que en el món bancari hi han dues categories: hi ha el lladre brut i hi ha l'home enguantat. L'enganyat és l'alta finança, i l'altre és el Banquet de carreró que explota a mansalva la ingenuïtat de la gent. Un d'aquests Banquets, titulat Banc de Crèdit i Valors, va combinar amb un comerciant de Barcelona, que explotava un negoci, amb la raó social «Massana, S. A.», de sabons i olis, una maniobra que ha tingut com a conseqüència l'estafa a uns quants treballadors. La combinació no era gens enze, era, per contra, força intelligent. «Massana, S. A.» posava a *La Vanguardia* un anunci que deia: «Home jove, intelligent, es necessita. Empleu molt ben pagat.» Naturalment, en aquells moments de crisi, de manca de treball, «Massana, S. A.» tenia tants homes sol·licitants com volia, i quan hi havia un peticionari entrava en tractes amb ell, fixava el sou i generalment el feia cap d'una sucursal de Barcelona, corredor en plaça, caixer, és a dir, empleus normals en aquesta mena de negocis, i d'acord amb el sou que li assignava, li exigia un dipòsit de garantia per a respondre dels béns o de les mercaderies que havia de lliurar a la seva custòdia. Naturalment que aquests homes el que necessitaven era treball, i si no tenien les pessetes les trobaven; posaven a contribuir la seva família i els seus amics i aconseguien de totes maneres reunir les pessetes que aquell home els demanava per a signar el contracte de treball. Es així com d'aquesta manera va arribar a sumar prop de mig milió de pessetes, per dipòsits de garantia de gent empleada a «Massana, S. A.» i amb garantia de les mercaderies que ell els confiava. Generalment l'escala de sous i de garanties era com següeix: un sou de 250 pessetes, una garantia de 9,000 a 10,000 pessetes; un sou de 400 pessetes, una garantia de 28,000 pessetes; un sou de 1,000 pessetes, que també ni havia, una garantia de 60 a 65,000 pessetes. És clar que això de la garantia no és cosa criticable, però succeïa que aquesta garantia havia de fer-se, forçosament, en un Banc determinat de Barcelona i aquest Banc era el Banc de Crèdit i Valors. En signar el contracte, un original del qual jo posseeixo, es deia que «Massana, S. A.» prenia o col·locava a tal en tal classe de feina amb un sou de tantes pessetes al mes, i que tal, l'empleat, es comprometia a dipositar en el Banc de Crèdit i Valors, X pessetes en dipòsit de garantia. L'empleat anava al Banc de Crèdit i de Valors. Com que els homes aquests, que com a tipus general era el d'home modest, com empleats de comerç, xofers, que també hi havia xofers, no coneixien la tècnica bancària, no sabent el que pot significar una expressió o què en pot significar una altra, ni quina diferència hi pot haver substantiva per a la defensa dels seus interessos entre compte corrent i dipòsit en garantia, anaven aquells homes plens de bona fe i contents, perquè a la fi tenien treball al Banc de Crèdit i de Valors. Lliuraven una còpia del contracte, que es feia per triplicat, i aleshores lliuraven els valors — generalment eren valors — i el Banc els feia un rebut, i

en aquell rebut ja no es prenia la numeració dels valors que aquell home lliurava, i per compte de dir que es rebien en concepte de dipòsit de garantia per a respondre a un contracte de treball amb la casa «Massana, S. A.», hi posaven que es rebia a compte d'efectes. Naturalment, aquests homes no sabien allò que volia dir, no tenien més que el contracte davant dels ulls, lliuraven els valors, es quedaven amb el rebut i se'n anaven a treballar. Però va succeir que al cap de pocs mesos el Banc de Crèdit i de Valors va suspendre els pagaments, els va suspendre amb motiu d'aquell famós assumpte dels empleus municipals, perquè en això també hi era el Banc de Crèdit, i es va descobrir tota la maniobra. Publiquen els diaris la llista dels que tenien valors al Banc, i en la llista s'hi veuen ells mateixos. Aleshores es donen compte de la maniobra, que el Banc, d'acord, naturalment, amb la casa «Massana, S. A.», va estafar-los, no va prendre en dipòsit uns valors, els va sumar a la massa general que el Banc maneja legalment per a les seves operacions. Però no és solament això; quan el Banc rebia aquests valors, al cap d'un temps el gerent rebia una carta, signada pel propi interessat, en la qual se li deia, que fes el favor de lliurar els valors tals al senyor Massana. I aquí està el secret de la qüestió. Això és (*mostra uns papers*) un model de contracte, un contracte bastant llarg, i fet, com veureu, en el començament estricte del paper. Aquí hi ha la signatura de «Massana, S. A.», i aquí hi havia la signatura de l'empleat que entrava. Entre la signatura de l'empleat i el text del contracte hi ha un espai en blanc. Com que aquest contracte es feia per triplicat, un que se'l quedava la casa Massana i un altre que se'l quedava el Banc de Crèdit i de Valors, el tercer podia ésser mutilat, sense que ningú notés la seva manca, i, així, el tercer contracte era mutilat de tal manera que retallaven el peu del contracte arrant del text, a fi que quedés espai blanc entre la signatura i aquesta part superior del paper; aleshores, al revers, el senyor «Massana, S. A.», amb lletra gran, dirigia una carta al Banc de Crèdit i de Valors i deia: «Feu el favor de lliurar al senyor Massana els valors que tinc aquí dipositats», donava la volta i, com que hi havia la signatura d'aquell empleat, era una carta que tenia un valor pràctic. Aquestes cartes generalment les escrivia el Gerent del propi Banc i les enviava al Gerent de «Massana, S. A.», que també es deia Massana. Els títols eren lliurats, efectivament, que per això era la maniobra, però en demostració de l'estafa, el Banc, per a evitar que es descobrís abans d'hora, seguia pagant els interessos al propietari efectiu d'aquells valors, és a dir, que els valors estaven venuts per ordre de l'interessat, i aquest interessat, mesos després, rebia igualment els interessos d'aquells valors que ja no eren d'ell. D'aquesta venda no es donava compte als interessats, com és costum en la vida bancària.

I bé, sintèticament, aquesta és la veritat dels fets. Es veu amb claredat que era una institució d'atracsadors vulgars, que no volia altra cosa que treure una quantitat determinada de pessetes de gent de què patia misèria, per després provocar una situació de fet que seria una suspensió de pagaments, i res més. I així ho feren.

Naturalment que els perjudicats, els empleats de la casa Massana, S. A., que signaren aquells con-

tractes i que sense saber-ho ells signaren una ordre de venda de llurs títols a favor del senyor Massana, naturalment que no es conformaren amb llur sort, i es querellaren per estafa contra el Banc i contra la casa Massana, i tan fortes i tan clares eren les proves que aquests homes pogueren reunir, que el Jutge decretà el processament, sense fiança, de Caralt, Director-Gerent del Banc de Crèdit i de Valors, i de Massana, Director-Gerent de Massana, S. A. A l'expedient hi ha la prova documental, hi han cartes que jo he vist — i amb això demostro que no hi ha secret de sumari —, hi ha cartes manuscrites del senyor Caralt, Director-Gerent del Banc de Crèdit i de Valors, dirigides al senyor Massana, Director de Massana, S. A., en la qual diu: «Estimado amigo» —li diu en castellà, millor, però ve a dir — «Estimat amic, no em facis aquesta cosa o l'altra cosa, i aquí t'adjunto un model de carta que tu faràs el favor d'omplir i signar». I aquest model de carta que li adjuntava, feta per ell mateix, en paper de bloc, era justament aquesta ordre de venda de títols a favor de Massana, S. A., que és el que havia d'escriure aquesta carta, valent-se d'aquest contracte, contracte tallat amb tisores. Tan contundents eren les proves, que el Jutge es negà repetidament a sobressèir o a aixecar el processament, i deia en confiança el Jutge que no solament hi havia proves suficients per a processar, sinó que hi havia proves suficients per a condemnar.

I bé, així estava la qüestió quan, de sobte, la Sala decreta el desprocessament de Caralt, Director del Banc de Crèdit i de Valors, sense fiança. Tanca, per tant, el procés. I també el desprocessament de Massana, Director-Gerent de Massana, S. A. Ah, he d'advertir que en aquest afer, i també hi ha intervingut el nostre estimat amic senyor Jovino Fernández Peña!

Naturalment que quan s'arriba a conclusions d'aquesta naturalesa, hom es pregunta: i, per què? ¿Quin és el poder real d'aquesta gent aventurera, directora d'un Banquet de mala mort, d'aquests de cantonada, d'atracsadors, i d'una casa Massana, S. A., que era una simulació? ¿Quin és el poder d'aquesta gent per a trencar d'aquesta manera el curs claríssim de la Justícia, i per a evitar que una dotzena de pobres homes de Barcelona fossin estafats i no poguessin obtenir de cap manera un mínim, al menys, de justícia? I l'home que té una mica de perspectiva, o de perspicàcia, i que està acostumat a dubtar, aleshores troba l'explicació per altre cantó. Normalment, correctament, no la troba, però la pot trobar lligant esdeveniments gairebé simultanis. I jo em pregunto: ¿Es que aquesta desviació brusca de la Justícia en aquest cas concret del Banc de Crèdit i de Valors i de la casa Massana, S. A., és una conseqüència de l'afer conegut i escandalós dels empleus municipals? Perquè jo he vist que els homes que lliuraven sumes determinades de pessetes amb la promesa d'algú d'aconseguir-los un empleu municipal, aquestes sumes de diners eren dipositades totes elles al Banc de Crèdit i de Valors. ¿Es que el Director-Gerent del Banc de Crèdit i de Valors, senyor Caralt i Roca, pel fet d'ésser ell el dipositari d'aquestes pessetes, molts milers de pessetes que es lliuraven per a la compra d'empleus municipals, és que aquest bon home sap massa coses? ¿Es que potser haurem d'arribar a aquesta conclusió, conclusió a la qual jo acabo d'ar-

ribar, sabent que el Fiscal d'aquella causa dels empleus municipals fou el germà del Director de *El Progreso* i sabent que el Jutge especial d'aquella causa és un senyor que s'anomena De la Higuera, i que, realment, no està mai en la higuera? (Rialles.) Cada un de vosaltres treurà les deduccions que millor li sembli.

Deixem això i anem ara, per a tancar aquest procés, a un cas més concret i potser encara més eloqüent. Recordeu que quan la «revolució» del 8 de gener — en català no ho entendríem — a Balsareny hi hagué un petit aldarull. Agafaren una colla d'homes; entre ells hi havia un pagès, fill de Balsareny, un home ingenu que creia que allò anava de debò, que creia que aquells que l'empenyien realment estaven connectats amb un gran moviment peninsular i que d'allò n'havia de sortir honradament el «comunismo libertario». Els agafaren a tots. Al poc temps, tots aquells que estaven amb ell anaven al carrer, segurament amb fiança, d'aquell Cos de fiadors que jo abans us deia, i avui l'únic que queda detingut és ell, l'home ingenu i que anava completament de bona fe i creia que podia fer una cosa útil a la humanitat. La situació d'aquell bon home, naturalment, a la comarca és comentada, i tothom desitja que s'aclareixi, i tothom estaria content si demà mateix aquell home fos posat en llibertat, perquè fonamentalment és un home innocent. Condolgut de la situació d'aquest home, i potser escoltant les veus de solidaritat de la gent de la comarca, un ciutadà va anar un dia al Palau de Justícia. Es presentà a l'antic Jutjat de Llotja, que no sé quin número té actualment, i parlà amb un criminalista — crec — i li explicà el cas d'aquest home, i li demanà a veure quins mitjans hi hauria — legals — de posar fi a aquella situació, o, almenys, que per aquell Jutjat es decretés la llibertat provisional d'aquell infeliç. I el criminalista, que és un dels *récordmans*, li va dir: «Miri, senyor, això s'arregla amb 2,000 ptes.» «Què ha dit?, va preguntar estranyat l'altre. «Que això s'arregla amb 2,000 ptes., va repetir el criminalista. I, aleshores, l'altre manifestà: «Jo sóc Secretari d'un Conseller de la Generalitat i he vingut a parlar d'aquest home perquè el crec innocent i perquè crec que amb aquest home es fa una injustícia.» Davant d'aquesta manifestació, el criminalista s'esvera per la personalitat del seu visitant; i en aquests moments entra el Jutge i passa al seu despatx. I l'home que havia anat a gestionar la llibertat d'aquell pagès de Balsareny, diu que vol parlar amb el Jutge. Li explica la conversa, el diàleg que ha tingut amb el criminalista; i li manifesta que està molt interessat en aconseguir la llibertat d'aquest detingut, sigui provisional o amb fiança. El Jutge demana l'expedient. Li cerquen i després d'haver-lo mirat, diu: «No puede ser; es muy grave». «Serà molt greu, — va respondre el que gestionava la llibertat del detingut — però a mi m'han dit, fa uns moments, en aquest avantdespatx, que, amb pessetes 2,000, no hi havia gravetat en l'expedient i que tot s'arranjava. «No puede ser esto», va respondre-li el Jutjat. «Doncs és — va afirmar el visitant — i jo exigeixo de vostè, senyor Jutge, que ara mateix cridi a aquest individu per veure

si davant meu nega el que ha dit.» El lògic fóra creure que, davant d'aquest cas, el Jutge estaria molt satisfet i content de poder trobar un individu, al servei de la justícia, amb les mans a la massa, com vulgarment es diu, *infraganti*. Però, no; sense esverar-se, davant de la immoralitat del cas, va sortir per *peteneres*, com també vulgarment diuen ells, i va respondre que la seva dignitat no li permetia fer això, que no podia ell arribar a un encarament d'un inferior, que no podia ell, superior, demanar a un inferior que es sotmetés a un encarament. I es va negar rodonament. I el Secretari del Conseller de la Generalitat va sortir del Palau. I, avui, com que les 2,000 ptes. no s'han pagat, tinc entès que aquest pobre home de Balsareny encara continua detingut, i, potser serà qüestió de fer una col·lecta entre tots nosaltres amb la finalitat de fer una bona obra.

En realitat, crec, que no he de dir res més. Jo no he fet altra cosa que parlar les coses que tothom sap; res no he descobert, però, crec, que calia dir-ho, i dir-ho des d'aquesta Tribuna i en vigílies del traspàs de serveis de justícia, perquè, si traspassats els serveis de justícia, nosaltres no podem posar un remei enèrgic a aquesta descomposició de l'administració de justícia, l'autonomia fallarà per la seva pròpia base.

Naturalment que no sóc molt optimista en aquesta matèria, i prou sé que en règim capitalista la Justícia no pot ésser una cosa perfecta. En règim capitalista, res no pot ésser perfecte o relativament perfecte, perquè el règim capitalista és l'expressió màxima de la immoralitat i els òrgans que defensen el sistema han d'estar atacats d'aquesta immoralitat bàsica del règim. Però en totes les coses, sempre hi ha una matisació, sempre hi ha una escala; hi han països en els quals la Justícia és millor que la nostra, la qual cosa vol dir que àdhuc dintre del règim capitalista pot haver-hi una justícia en la qual la immoralitat i el lladronici sigui l'excepció, no la regla general. I aquesta és la nostra esperança, l'esperança de què amb la intervenció del Govern de Catalunya les coses que hem denunciat categòricament i de les quals ens fem responsables si se'ns assegura una investigació implacable i serena d'aquestes coses, tindrem una cura.

Tot Catalunya està pendent de l'obra de moralització de la Justícia que puguin fer el Govern i el Parlament de Catalunya, perquè la corrupció de l'ambient que nosaltres hem heretat de la monarquia i de la Dictadura s'ha estès a totes les capes socials de tots els òrgans oficials o privats. La immoralitat s'ha estès per tot arreu, i és avui una aspiració unànime de tots els homes que realment estimen la llibertat de Catalunya i les possibilitats constructores de l'autonomia catalana, que la primera tasca a realitzar pel Govern de la Catalunya autònoma sigui posar un remei a aquest estat de descomposició dels valors humans i morals. I el primer que s'ha d'atacar en aquest sentit és l'Administració de Justícia per allò que es deia fa poc en aquest saló, fins recabant i tot poders extraordinaris, extra Estatut, per a poder arribar a solucions més categòriques i més generals, perquè gestions d'homes de govern i altres han aconseguit que malgrat l'Estatut hi hagin patronats especials no previstos per l'Estatut, com el Patronat

del segon ensenyament i el Patronat especial en vègiles d'organització de l'ensenyament primari; i així també es pot aconseguir quelcom semblant, un poder especial demanat, recabat enèrgicament, urgentment, pel Govern de la Generalitat per a posar quelcom d'honestedat en tots els òrgans de la justícia de Catalunya, tant si és civil com penal. Perquè si nosaltres no podem fer aquesta obra, no la faran des de Madrid; des de Madrid no l'han feta perquè ha mancat aquest coratge inicial del qual nosaltres ens hem planyut tantes vegades i seguim planyent-nos-en. I si no ho fem nosaltres, comencem ja a preveure que la corrupció de la justícia podrà ésser el tendó d'Aquiles de la República i de l'autonomia. I res més. (*Molt bé!, en la Majoria i Minoria socialista.*)

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret. Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller de Justícia i Dret.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Senyors Diputats: He pres aquí una colla de notes que ara, per raons que no crec necessari exposar i que refio en la confiança de la Cambra, no contestaré en aquest moment; però jo no voldria deixar no solament el Parlament, sinó l'opinió pública, sota del ambient pessimista que ha presentat aquí el senyor Comorera.

Vull dir tan sols breus paraules. Vull parlar sols cinc minuts i aquests cinc minuts han d'ésser per a dir al senyor Comorera que jo recolliré en el seu degut temps, que per cert serà ben aviat, les seves afirmacions per a dir respecte cada una d'elles l'opinió del Govern. Però des d'ara jo he de fer observar que la posició del que ocupa el banc del Govern no pot ésser mai la d'aquells que ocupen els bancs de l'oposició, quan es tracta de criticar, quan es tracta de fer la crítica d'un instrument social tan considerable com és la Justícia.

Els senyors Diputats de l'oposició poden presentar una sèrie d'acusacions, però l'home que forma part d'un Govern, ha de presentar una sèrie de proposicions de millora d'allò que no estigui bé, per a enfortiment d'allò que estigui en decadència.

Jo he de dir al senyor Comorera que en les afirmacions que ha fet aquí, gairebé s'ha excedit en generalitzar-les massa en quant a la qualificació. El senyor Comorera no ha practicat, com jo, com molts dels que estem aquí, el Palau de Justícia...

El Sr. COMORERA: Així puc opinar millor.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: No ha practicat el Palau de Justícia. Si l'hagués practicat, sabria que allà hi ha persones honestíssimes...

El Sr. COMORERA: No ho dubto.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: Persones honestíssimes i que no són una excepció, i sabria que, en front d'aquests casos que pot citar i concretar — i que jo espero que els concretarà quan sigui arribada l'hora — en front d'aquests casos es troben una multitud de Jutges honradíssims, de funcionaris auxiliars honestos, que si jo que tinc el deure d'emparar les institucions públiques, no ho fes, els deixaria ara en una extrema desolació.

Facis càrrec el Parlament i facis càrrec el se-

nyor Comorera, de la situació d'aquests Magistrats, de la situació d'aquests Jutges i de la d'aquests funcionaris en trobar-se sota el pes d'una afirmació de caràcter general i que no hi hagués aquí, en aquest banc del Govern, un home que sortís en la seva defensa.

El Sr. COMORERA: Mal servei!

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: No pot ésser un mal servei el defensar les persones honrades que compleixen amb la seva missió, el més honestament que pot fer-ho un home públic.

Però ha fet una afirmació de caràcter general contra la Justícia, i he de dir que contra els Jutges prevaricadors — si hi són — he de dir que dintre de la Justícia hi ha homes conscients del seu deure, capaços de complir-lo i amb honestedat suficient per a realitzar la seva obra d'una manera tan digna que permeti esperar que la República i Catalunya els faci servir de fonament per una millora.

Ha de pensar el senyor Comorera que l'ambient que s'ha creat a l'entorn de la condemna de la justícia del estar tan generalitzada, que el treball més gran que tenen aquests funcionaris honestos, als quals faig referència, és el d'apartar a la gent del poble que tracta de sobornar-los, i no un agent, no un home que per ofici serveixi d'intermediari, sinó que el públic mateix té un concepte avui tan depressiu de la justícia, que el mateix públic es presenta a les Oficines...

El Sr. COMORERA: Qui l'ha corromput?

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: ...per a fer proposicions immorals als Jutges i als servidors de la Justícia.

Jo he de dir que la posició de l'home de Govern davant d'això no és la crítica del pessimisme, sinó de la fe, de l'home que creu que tenim suficients elements per a restaurar el bon nom de la justícia; i això, senyor Comorera, no serà una cosa massa difícil.

Per què? Perquè hi ha un aspecte exterior que ens assenyala un camí, un aspecte exterior justíssim, que ha merescut aquí una crítica acerada per part del senyor Comorera: aquest aspecte de manca de decòrum que presenten moltes de les Oficines on hi ha els administradors de la Justícia; és pobresa, és misèria, és mala organització. El que hi ha en una gran part d'aquest descrèdit de la Justícia és una manifestació de misèria, perquè l'Estat ha tingut allà un Magistrat i uns Jutges que no els ha pogut pagar degudament.

El Sr. COMORERA: Demano per parlar.

El Sr. CONSELLER de Justícia i Dret: I jo crec que aquesta missió és la de restaurar la sanitat física d'aquest Cos, donar-li força, proveir-lo d'elements, fortificar-lo en un ambient de confiança, i agafar els homes honrats que hi ha a l'administració de justícia, per, a base d'ells, bastir la nostra obra renovadora. Però, per això, senyor Comorera, cal tenir un xic de fe, cal tenir un xic de confiança en els homes i cal estar disposats a fer tot el que calgui, i a invertir el diner que s'hagi d'invertir i a realitzar els esforços que s'hagin de realitzar.

Jo contestaré degudament, i prego al senyor

Comorera que esperi aquesta resposta per un altre dia; crec que contestaré degudament fins allà on el meu poc talent m'ho permeti, les observacions que ha fet. El que desitjava és que aquesta sessió no acabés sense aquesta manifestació viril de confiança i de fe en la possibilitat de portar la justícia del nostre país a un grau d'esplendor i d'honradesa que sigui, no solament acceptat, sinó admirat i acatat per tots.

En la qüestió de sanitat física, em sembla que amb el traspàs de serveis podrem arribar-hi, perquè en el traspàs de serveis hi ha un article per virtut del qual s'encarrega al Govern de la Generalitat de l'execució de totes aquelles facultats que concedeix al Govern de la República la Llei orgànica del Poder judicial i les altres Lleis que tracten d'aquestes matèries. Jo crec que amb aquest traspàs de serveis hi hauran elements suficients perquè nosaltres poguem emprendre la nostra obra. Però en el començament d'aquesta obra, en l'arrel d'aquesta obra, abans de quedar la cosa a les nostres mans, sense desconèixer un ambient de descrèdit, sense desconèixer que poden haver-hi homes que no compleixin amb el seu deure, que poden haver-hi excepcions, que sigui ben trist l'haver-ho de conèixer, sense desconèixer tot això, hem de posar un principi de fe, primerament en nosaltres mateixos, tenint la virilitat suficient per a desarrelar el mal allà on sigui, però tenint també el reconeixement de fe i d'amor a aquests màrtirs, que màrtirs d'aquests hi han que estan sofrint sota el pes del greuge públic, essent així que en la seva vida són exemple d'honestetat i de virtut.

El Sr. PRESIDENT: Se suspèn aquest debat.

Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió especial (Llei Municipal de Catalunya) referent a la Primera part del Projecte de Llei Municipal de Catalunya

El Sr. PRESIDENT: S'entra a la discussió de l'articulat.

(Es aprovat, per unanimitat, l'art. 1.^r del dictamen, al qual no ha estat presentat cap vot particular ni cap esmena.)

Es dona lectura a l'esmena següent, presentada a l'art. 2.ⁿ del dictamen:)

«Els Diputats que sotasignen tenen l'honor de proposar la següent esmena a l'art. 2.ⁿ del dictamen del Projecte de Llei Municipal de Catalunya:

"En els Ajuntaments que depassin dels vint mil habitants, el número de Consellers serà de vint-i-quatre."

Palau del Parlament, 3 d'agost del 1933. — Sol, Ventosa i Calvell, Secanell, Carreres i Artau.»

El Sr. ESPANYA: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Espanya.

El Sr. ESPANYA: Jo pregaria que aquesta esmena passés a coneixement de la Comissió i que, per consegüent, aquest article no es discutís ara, ajornant-se la discussió fins que la Comissió s'assabenti de l'esmena.

El Sr. PRESIDENT: Resta en suspens l'aprovació d'aquest article.

(Es aprovat, per unanimitat, l'art. 3.^r del dicta-

men, al qual no ha estat presentat cap vot particular ni cap esmena.)

Es dona lectura a l'art. 4.^t del dictamen.)

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ventosa i Calvell.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: He d'observar que en l'art. 4.^t de la Llei Municipal s'estableix que la renovació dels Ajuntaments es farà per meitat cada dos anys. Jo no sé si aquest és un criteri absolutament irreductible. Pel cas de que no ho fos, em permetria fer alguna observació.

Aquest article està en relació també amb una altra cosa que ve després (procediment electoral), en el qual s'estableix la manera com s'efectuarà la sortida de la meitat dels Regidors per a tenir lloc aquestes renovacions.

El meu estimat amic, senyor Duran i Ventosa, en la discussió de la totalitat, va fer sobre aquest punt una observació, dient que al nostre judici era millor que enlloc d'aquestes renovacions biennals, es fessin les renovacions totals.

Jo em permetré afegir a les consideracions del senyor Duran i Ventosa una altra consideració, i adverteixo que aquesta no és una matèria de Partit, sinó que és una matèria que afecta el bon govern de Catalunya i en la qual podem i debem estar d'acord els Partits que podem intervenir o que hem d'intervenir lògicament en l'Ajuntament, en l'Administració municipal de Catalunya.

Segons es disposa en un altre article posterior, però que té relació amb aquest, la renovació s'efectuarà sortint proporcionalment els Regidors dels diversos grups i efectuant-se després la substitució, en les renovacions successives, proveint aquells noms que hagin quedat vacants. Ara bé: segons el procediment electoral establert en aquest Projecte de Llei, la majoria — a Barcelona, em referiré concretament a l'Ajuntament de Barcelona —, la majoria està formada per vint-i-sis Regidors, Consellers, i la primera de les minories per deu. Si en la primera de les renovacions guanya el mateix Partit que ha guanyat la majoria en la primera elecció o en l'elecció total d'Ajuntaments que tindrà lloc ara, aleshores es manté la mateixa situació de majoria perquè hauran sortit tretze Consellers i tornaran a entrar tretze Consellers del mateix Partit per a substituir-los. Però si per cas ha variat l'estat del Cos electoral i guanya la majoria en l'elecció subsegüent o en la primera renovació el Partit que ha obtingut la primera minoria, en aquest cas s'esdevé que han sortit del Partit de majoria tretze Consellers i n'entraran, en virtut de la renovació, cinc; és a dir, que estarà integrada la participació d'aquell Partit en l'Ajuntament per divuit Consellers; l'altre Partit en tindrà cinc de la primera elecció i n'obtindrà tretze en la renovació; és a dir, que tindrà igualment divuit Consellers. Per consegüent, ens trobarem nosaltres amb dos grups, amb dos Partits que tindran cada un d'ells divuit Regidors, la qual cosa vol dir que serà l'àrbitre de l'Administració municipal un Partit que tindrà quatre Regidors, o sigui la minoria; i això pot repetir-se indefinidament. Concretament, en el cas present, pot ocórrer que tenint la gran majoria o la quasi totalitat de l'opinió catalana els Partits de Lliga Catalana i d'Esquerra Republicana de Catalunya,

resultés que el Partit radical, amb quatre Consellers únicament, era l'àrbitre de l'Administració i podent decidir en cada moment el que calia fer.

Podrà objectar-se'm que això ocorria algunes vegades en altres Ajuntaments anteriors. Evidentment, podia ocórrer perquè aleshores, efectuant-se la renovació per districtes, era impossible de preveure el nombre de cada una de les fraccions i el resultat, perquè el resultat era més complexe i era com a conseqüència d'una elecció en la qual el nombre no venia determinat d'una manera fixa. Però en aquest cas pot ocórrer, i és possible i fins probable que ocorri d'una manera gairebé periòdica, persistent, en una forma que sigui una pertorbació de la bona administració municipal de Barcelona. Per tal d'evitar això, jo crec que el remei o la solució és d'una senzillesa extraordinària. Consistiria en què en lloc de fer-se la renovació parcial, o sigui la renovació per meitats cada dos anys, s'efectués una renovació total de l'Ajuntament en els períodes de temps que tingués a bé establir-se: dos anys, tres anys, quatre anys, com vulgueu. Abans hi havia un inconvenient perquè es pogués efectuar aquesta renovació total, i era el desig o el propòsit de mantenir la continuïtat en l'Administració municipal, i això no podia assegurar-se amb la reelecció dels Consellers sortints, perquè hi havia la Llei Mellado que constituïa un obstacle perquè els Consellers sortints poguessin ésser reelegits, i la Llei Mellado, com tots nosaltres sabem, tenia per fonament evitar que es perpetuessin aquells Consellers d'ofici que tenien una influència en un districte determinat, que tenien muntada allí una organització i que s'asseguraven permanentment la reelecció en l'Ajuntament de Barcelona. Per a evitar aquesta immoralitat va dictar-se la Llei Mellado i, naturalment, a base d'això, si no era efectuant-se la renovació per meitat, a cada canvi d'Ajuntament resultava que hi podia haver un canvi total en l'administració que podia ésser perjudicial per a la bona administració de la ciutat.

Però avui això no passa, perquè si enlloc del sistema d'elecció per districtes s'efectua l'elecció pel conjunt de la ciutat, naturalment avui tot el que representa la influència personal d'un Conseller i allò que en l'argot electoral s'anomenava el «tinglado», montat per a poder-se assegurar la reelecció, cau, i no hi ha més que l'acció dels Partits, que determinen i fixen els qui han d'entrar en l'Ajuntament en una llista en la qual àdhuc es determina i s'estableix l'ordre de preferència. Doncs bé; la continuïtat en l'Administració municipal pot ésser perfectament assegurada a cada renovació per la reelecció d'aquells Regidors que puguin assegurar-la millor; perquè avui àdhuc la renovació no pot assegurar-se sinó d'una manera purament cega, resultant de l'automatisme d'una sortida dels Regidors que els toqui cessar en la primera reelecció i dels que haguin de continuar, i moltes vegades no serien els més adequats per a assegurar la bona marxa i la continuïtat de la bona marxa de l'Administració municipal. Crec que aquesta quedaria molt més ben assegurada deixant als Partits que fixessin en una llista quins són aquells dels seus Regidors que són els representants més autèntics del seu Partit per a la bona Administració municipal de la ciutat.

D'aquesta manera es conseguiria que aquest sistema de majories que vosaltres voleu establir — i

per això establiu el sistema electoral majoritari — quedés assegurat i no quedés destruït, com gairebé fatalment quedarà destruït, pel fet d'aquestes sortides de la meitat, d'aquestes renovacions per meitat, i aquesta elecció, que en cas de reproduir-se el fenomen que s'ha vingut reproduint en els anys darrers de domini alternatiu dels diferents Partits pels moviments de pèndul de l'opinió de la ciutat, vindria a pertorbar permanentment la bona marxa de l'Administració municipal.

Ja dic que són consideracions que no afecten a un Partit determinat, que no ens interessen per cap consideració de Partit, que igualment poden aplicar-se a vosaltres que a nosaltres, que creiem nosaltres que són absolutament essencials per a completar el propòsit que es persegueix amb aquesta Llei Municipal. De no fer-ho així, la pedra angular sobre la qual vosaltres heu bastit tot aquest edifici del sistema electoral, d'assegurar que la unitat i la majoria d'un Partit possibiliti una acció expèdita en l'Administració dels interessos de la ciutat, això quedaria fatalment destruït, si vosaltres feu la renovació biennal amb el sistema electoral que avui establiu en altres articles.

Per a evitar això, hi hauria d'haver el sistema de renovació total, els inconvenients del qual desapareixen absolutament amb el sistema d'elecció per llistes que després s'establis.

Aquestes són les consideracions que volia formular. Si han produït en el vostre esperit alguna impressió i pot modificar-se l'establert en aquest article, jo crec que farem una bona obra per l'eficàcia mateixa de la Llei. Si el vostre criteri fos absolutament irreductible, jo hauré acompanyat amb el meu deure, exposant clarament aquest criteri i lamentant que no hagués pogut portar-lo al vostre convenciment.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ruiz i Ponseti.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Senyors Diputats: Quan es va discutir aquest punt en el si de la Comissió, ja el senyor Duran i Ventosa va marcar el criteri de la Minoria de Lliga Catalana, en el sentit de què les renovacions dels Ajuntaments fossin totals cada vegada. Jo vaig objectar — crec que vaig ésser jo el que ho vaig dir — que creia que aquesta renovació total era un complement natural de la brutalitat del sistema majoritari que sembla anem a implantar amb aquesta Llei. Els arguments que va donar el senyor Duran i Ventosa no van ésser ni tan explícits ni tan clars — com és natural, dintre del treball de Comissió —, com els que ara ha donat el senyor Ventosa i Calvell; però ens va convèncer a nosaltres de què aquest art. 4.^è era l'única sortida possible de què en algun moment donat de la nostra història els futurs Ajuntaments de Catalunya poguessin respondre a la composició del Cos electoral.

I buscant aquesta possibilitat remota, filla més bé del càlcul de possibilitats que no pas d'un bon encert legislatiu, nosaltres vàrem acceptar plenament aquest art. 4.^è, encara que reconeixent que era una contradicció palmària aquell sistema majoritari que anem a implantar. Per això, nosaltres donem el nostre assentiment absolut a aquesta renovació biennal, buscant amb ella una suavitat

zació una mica atribiliària, naturalment, al sistema majoritari.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula la Comissió.

El Sr. ESPANYA: Lamento haver de dir als senyors Ventosa i Calvell i Ruiz i Ponseti que la Majoria de la Comissió manté el seu criteri.

Jo recordaran els senyors Ruiz i Ponseti i els altres Vocals de la Comissió presents, que es va debatre llargament aquest article en el si de la Comissió, i que després de molt discutir la Majoria de la Comissió representada pel Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya, va convenir en què aquest article s'havia de mantenir íntegrament. El fonament és el següent: Nosaltres creiem que els Ajuntaments tenen una doble naturalesa, dos aspectes de la vida municipal: un, l'aspecte essencialment polític i l'altre aspecte essencialment administratiu. Per el que respecta a l'aspecte administratiu, nosaltres creiem que és precis, que és indispensable, que quedin sempre en un Ajuntament, una part dels membres que han format part d'ell, perquè no és possible anar sota aquest aspecte a una renovació total, perquè entrarien o podrien entrar dintre de l'Ajuntaments, tots els Regidors nous, totalment nous, no coneixent cap dels compromisos que hi havia en aquesta casa ni les orientacions donades, i això podria perjudicar la bona marxa administrativa. Cal anar a una continuïtat de vida municipal, i l'única manera d'aconseguir-la, és que la renovació sigui per meitat; d'aquesta manera no salta la gestió municipal d'un sistema a l'altre, sinó que es relliga la vida passada del Municipi amb la vida futura del mateix. És sota aquest punt de vista i donant nosaltres la importància que té la gestió administrativa dels Municipis que volem seguir el sistema imperant actualment.

Els senyors Ventosa i Calvell i Ruiz i Ponseti lliguen això amb el sistema electoral, perquè creuen que, potser, d'aquesta forma, tal com està establert l'art. 4.º que discutim, impedirà, potser, que hi hagi certa unitat política dintre dels Ajuntaments, essent així que el nostre sistema, purament majoritari, obeeix aquesta finalitat. Però he de dir als senyors Ventosa i Calvell i Ruiz i Ponseti que d'això quan discutirem la part electoral que encara ha de venir i es mirarà si hi ha possibilitat de complaure les Minories en això que demanen. Els exemples que citava el senyor Ventosa i Calvell partint naturalment d'una xifra fixa i d'un exemple concret, en surt sempre una conseqüència concreta. Sempre passa això quan es vol demostrar coses partint d'una xifra exacta que sempre dóna aquest resultat.

El senyor Ventosa i Calvell es referia a l'Ajuntament de Barcelona, a una majoria de vint-i-sis, que, en una renovació no tingués la majoria, i per consegüent, semblava que no hi hauria una majoria absoluta ni aquella unitat política que nosaltres buscàvem. Amb qualsevulla sistema que s'implanti, majoritari o proporcional, sempre poden passar coses d'aquestes. En aquells moments és quan es valoritzen realment les Minories, és quan aquestes poden ajuntar-se amb altres fraccions i formar una altra majoria; és el mal menor que en podríem dir. El nostre criteri és el d'ar-

ribar a una unitat política dintre els Ajuntaments i per això hem fet els possibles per a arribar-hi; però si després les conseqüències de la mecànica política i electoral porten a una situació d'aquesta naturalesa, no per això anem a treure aquest article que considerem essencial. És pei que acabo de manifestar que la Majoria de la Comissió manté íntegrament aquest article en aquesta part, sense perjudici de discutir si hi ha possibilitat d'arribar a una intelligència en el que es refereix a la part electoral.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ventosa i Calvell.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Dues paraules només, perquè si ja hi ha un criteri tancat resulta inútil el tractar de convèncer el contrari. El que hi ha és una cosa: no diguem que podem trobar una solució en discutir després el procediment electoral. Si hem establert que la renovació biennal s'efectuarà per meitat, la cosa no té remei. En altres sistemes pot ocórrer el fet que naturalment hi hagi una Minoria que sigui decisiva, però en aquest, únicament en el cas que un Partit vagi guanyant sempre successivament en les renovacions biennals la majoria, passarà fatalment això.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Fatalment, no, perquè no hi ha res que obligui a què siguin sempre els dos mateixos Partits.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Pot ocórrer; és clar que dintre el mecanisme natural, si hi ha un canvi total i sobrevénen altres Partits, passarà una altra cosa.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Em permet una interrupció? És que la V. S. ha citat el fet aquí del moviment pendular i aquí el moviment pendular ha estat sempre a base no de dos, sinó de tres.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Sí, però, en general, ha passat a base de dos Partits, i passarà més encara aquí, imaginem-nos que n'hi hagi tres de Partits; no podem pensar nosaltres que hi hagin unes grans variacions en la composició política, perquè, en realitat, seran aquests Partits amb els noms actual o amb uns altres noms diferents, però les tendències de l'opinió catalana oscil·laran sempre dintre unes formes que són les que oscillen en tots els països del món.

El Sr. ESPANYA: Es condemnar a mort Acció Catalana! (*Rialles.*)

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Però llavors serien ells els qui passarien el cas, a no ésser que guanyin successivament les majories cada vegada, i en aquest cas tindran ells la majoria. Però, naturalment, si nosaltres ens imaginem aquesta hipòtesi, en altres coses no hi entrem i — deixant a part hipòtesis més o menys imaginàries i humorístiques — ens trobem en què buscant vosaltres l'establiment d'un sistema majoritari, haureu consagrat amb això el predomini d'una petita Minoria sobre dos Partits que representen la quasi totalitat de l'opinió de la ciutat, i haureu contradiu absolutament el propòsit que perseguiu amb aquesta Llei. Però, en fi, si, malgrat tot ho voleu d'aquesta manera, no tenim

més remei que conformar-nos, perquè avui teniu els vots vosaltres, i, naturalment, hem d'acceptar-ho.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller Primer.

El Sr. CONSELLER PRIMER: No per a intervenir en el debat, sinó per frenar-me jo mateix un desig que tenia de fer una interrupció al senyor Ventosa i Calvell i creient més correcta fer-la aixecat que no amb caràcter d'interrupció. Només voldria fer-li observar, a part del que ha dit primerament, que no es pot posar aquesta línia immutable de creure que sempre el moviment pendular està en dos Partits. Hem vist en aquests darrers anys a Catalunya que hi ha hagut per una banda una base triangular, agafant una perspectiva llarga de temps, perquè hi ha hagut el Partit de Lliga Catalana, hi ha hagut l'antiga Esquerra Republicana i hi ha hagut el Partit Radical, que ha fet la base triangular en la qual han vingut després altres Partits i corrents d'opinió que porten com a conseqüència que és difícil de preveure que sempre estigui la línia pendular entre uns i altres Partits i que una petita desviació del moviment popular tiri per terra tots aquests càlculs aritmètics.

La interrupció segona que jo mateix m'he frenat era sols per a fer observar un punt adreçat més que a la Minoria de Lliga Catalana, a la Minoria d'Unió Socialista, quan deien que nosaltres, amb el nostre procediment, la tercera i quarta minoria llavors resten minimitzades perquè no tenen un nombre proporcional a les seves forces. Nosaltres veiem precisament que encara que hi hagin prous vots, potser per això que deia el senyor Ventosa i Calvell de què pot arribar un moment en què aquestes forces aneex, encara que siguin només tres vots en el Consistori, però poden representar un corrent d'opinió forta, és aquella la que pot ajudar a fer una majoria consistorial, si es donessin totes aquestes altres circumstàncies aritmètiques de què parlava el senyor Ventosa. De manera que nosaltres ens trobaríem que per aquest costat vindria reforçat aquest sistema electoral, perquè aquells petits vots representarien una força d'opinió complementària d'un dels grups de majoria, encara que fos petita en nombre, en quant a vots, amb una força d'opinió popular, la qual justificaria que el Govern de la ciutat estigués en mans de la coalició d'aquestes dues minories que tindrien aquests vots.

Em sembla que amb això nosaltres aconseguim que el fet d'aquesta coalició de forces que en aquest cas fóra obligatòria, no respongui a un caprici, sinó a un resultat d'una voluntat popular expressada a les eleccions.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ventosa i Calvell.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Dues paraules, senyor Conseller Primer. Si en lloc d'haver-hi moviment de pèndul entre dos Partits, resulta que hi ha un moviment triangular o que hi ha una intervenció d'altres Partits, el meu argument és exactament el mateix...

El Sr. DURAN I VENTOSA: Encara és més fort.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Potser encara és més fort, em fan observar, perquè no resultarà la combinació aritmètica que jo esmentava com a exemple, però hi haurà una altra combinació aritmètica, en virtut de la qual resultarà que no hi ha un Partit que tingui una majoria, sinó que, naturalment, hi haurà aleshores un conjunt de Partits que faran coalicions accidentals, transitòries, permanents i que intervindran amb aquest caràcter en la vida municipal; és a dir, la destrucció del vostre pensament.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Com una mena de representació proporcional. És una transacció entre el sistema majoritari i el sistema proporcionalista.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: No, permeti'm el senyor Conseller Primer. Si anem al sistema de representació proporcional, aviat ens posarem d'acord, perquè amb això nosaltres hi estem plenament d'acord. Nosaltres creiem que és molt millor que el sistema majoritari que vosaltres establiu aquí; però el que no pot ésser és aquest sistema que el senyor Conseller Primer anomena transaccional. No, senyor Conseller Primer. Tant dolent és que la minoria no tingui la representació adequada en el Consistori, com que una minoria de tres pugui fer el que diríem — ho puc dir perquè no em refereixo concretament a ningú — el *chantage* polític de cantar-se a un costat o altre i de fer valer els seus tres vots que són decisius per a imposar-se als altres dos Partits que tenen la gran majoria dintre de l'opinió.

Per consegüent, aquest és un mal sistema. Establiu si voleu la representació proporcional plenament. D'aquesta manera podreu anar a una solució en el sistema electoral; però si no voleu la representació proporcional, anem al sistema majoritari, que sempre és millor que un híbrid. I dintre del sistema majoritari no hi podem anar si no establím que en lloc de la renovació biennal per meitat, tingui lloc la renovació total dels Ajuntaments, amb la qual podem assegurar la continuïtat de la vida municipal, no per la sort cega que de vegades assegura la permanència d'uns Regidors o d'uns Consellers que perpetuen uns corrupteles, sinó per l'acció selectiva dels Partits que tenen interès en mantenir el seu crèdit davant de l'opinió pública i que mantindran en les funcions municipals aquells regidors que siguin més dignes d'ostentar la representació del seu Partit i, per tant, de mantenir dintre dels bons termes la tradició, la continuïtat municipal.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller Primer.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Jo, sense voler allargar el debat, com ja he indicat abans, sí que vull fer notar al senyor Ventosa dos punts. Primer, que no m'ha convençut absolutament gens la primera part quan parlava de la combinació aritmètica. Jo puc assegurar que nosaltres tenim tots els càlculs fets sobre aquest particular, i ja que a mi se'm va fer retret de què no entenien en qüestions d'advocacia, jo sí que he de voler, en aquestes qüestions de matemàtiques que pertanyen al meu ram, la consideració de què jo hi puc entendre. De manera que

en quant a la demostració aritmètica, amb una peroració del moviment electoral, un canvi del que representi l'estat d'opinió, vindria ja completament compensat aquest inconvenient de què parlava el senyor Ventosa.

I finalment, només vull referir-me al punt que ha dit de què aleshores un Partit polític pot fer — ell ho ha dit hipotèticament i jo també ho repetixo en hipòtesis — una mena de *chantage* polític, jo dec dir-li que el que un Partit es pugui inclinar a un costat o a l'altre depèn dels compromisos que tingui contrets davant de l'opinió pública i, per tant, jo he de rebutjar aquella afirmació, perquè els Partits tenen un ideal a complir. Suposem, per exemple — sempre dintre del terreny de les hipòtesis — que aquí a la Cambra estem actualment representats tres grups d'opinió.

El Sr. VENTOSA I CALVELL: Quatre. Hi ha el senyor Lloret.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Jo dic en aquest moment. Tres grups d'opinió, representants de tres estats d'opinió. Suposem en el terreny de les hipòtesis sempre, perquè nosaltres tenim el convenciment de què, donats els sentiments republicans i liberals de Catalunya, l'Esquerra o un Partit esquerrà tindrà sempre majoria, però en el sentit de la hipòtesis suposem que això no fos i que estiguessin en aquesta igualtat de forces, per un moviment pendular, els dos Partits, Lliga Catalana i Esquerra, i que l'altre Partit que estigués en condicions d'haver de decidir fos la Unió Socialista. ¿Creu la V. S. que la Unió Socialista de Catalunya, amb els seus compromisos davant l'opinió, pot pensar-se si s'inclinaria cap a la Lliga o cap a nosaltres? És que ja la cosa ve feta per la voluntat popular i aleshores fatalment el Govern de la ciutat estaria no en aquells que volguessin els senyors de la Unió Socialista, sinó en aquells que els fossin més afins i, per tant, en aquest cas foren la Unió Socialista i l'Esquerra. De manera que no hi hauria aquesta possibilitat de *chantage*, sinó que fóra el que la voluntat popular en aquell cas hagués determinat.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ruiz i Ponseti.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Només per a concretar bé la nostra posició. Em sembla que ho hem dit clar quin era el punt de vista nostre en acceptar aquest art. 4.^t I és — per a dir-ho més clar —, perquè és el sabotatge més eficaç que es pot fer al règim majoritari. Creiem que aquest art. 4.^t és suficient per a fer fracassar el règim majoritari, per això l'acceptem plenament.

El Sr. PRESIDENT: S'aprova, doncs, l'art. 4.^t amb els vots en contra de Lliga Catalana.

(*Es dona lectura a l'art. 5.^è del dictamen i a un vot particular presentat per la Minoria d'Unió Socialista a l'article esmentat.*)

El Sr. ESPANYA: La Comissió no el pot acceptar.

El Sr. DURAN I VENTOSA: Em semblava que la Comissió havia quedat en la intelligència d'admetre aquesta esmena, que en rigor — i permeti que sigui jo el que m'avenci a donar una explicació (*l'orador s'adreça a la Minoria d'Unió Socialista*) — significa senzillament que en tots els casos la convo-

catòria la farà el Govern de la Generalitat, tant si és renovació biennal com si no.

(*La Comissió fa senyals d'assentiment.*)

El Sr. PRESIDENT: S'aprova, doncs, amb la supressió aquesta.

(*L'article 5.^è resta redactat de la manera següent:*

«La convocatòria de les eleccions correspon al Govern de la Generalitat de Catalunya, que les convocarà almenys amb trenta dies d'anticipació. Les eleccions hauran de celebrar-se en la primera quinzena de novembre. Els Ajuntaments es constituïran en el dia 1.er de gener següent.»)

(*Es dona lectura a l'article 6.^è del dictamen i a un vot particular de la Minoria d'Unió Socialista presentat a l'article esmentat.*

Rest a suspesa la discussió d'aquest article, el qual torna a la Comissió, a petició d'aquesta.

Són aprovats, per unanimitat, els articles 7.^è i 8.^è del dictamen, als quals no han estat presentats vots particulars ni esmenes.

Es dona lectura a l'article 9.^è del dictamen i a un vot particular de la Minoria d'Unió Socialista presentat a l'article esmentat.

Rest a suspesa la discussió d'aquest article, el qual torna a la Comissió, a petició d'aquesta.

Es aprovat, per unanimitat, l'article 10 del dictamen, al qual no ha estat presentat cap vot particular ni cap esmena.

(*Es dona lectura a l'article 11 del dictamen.*)

El Sr. CONSELLER PRIMER: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Conseller Primer.

El Sr. CONSELLER PRIMER: Solament, en rellegir aquest article, voldria demanar un aclariment que sols fos una manifestació de la Comissió sobre aquest particular. Quan es parla del professorat de l'ensenyament secundari superior, tot sovint s'oblida en quin grup ha d'ésser comprès l'ensenyament tècnic. Voldria saber si exceptuant-se el professorat d'ensenyament secundari superior, també s'entén l'ensenyament tècnic.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Demano per parlar.

El Sr. PRESIDENT: Té la paraula el senyor Ruiz i Ponseti.

El Sr. RUIZ I PONSETI: En nom de la Comissió. (*Rialles.*) Dintre de la Comissió es discutí llargament aquest punt i es deixà redactat en aquesta forma d'«ensenyament secundari superior», tenint en compte que els ensenyaments de caràcter tècnic que són secundaris, com els de peritatge, enginyers, que són considerats com a superiors, van inclosos dintre de l'ensenyament. En canvi, els que siguin realment de caràcter primari, com una escola elemental, aquests restaran com el professorat primari.

El Sr. CONSELLER PRIMER: És que la zona és més confusional; per exemple, l'Escola d'Arts i Oficis.

El Sr. RUIZ I PONSETI: Tot això ho hem considerat nosaltres com a ensenyament secundari.

(*Es aprovat, per unanimitat, l'art. 11, al qual no ha estat presentat cap vot particular ni cap esmena.*)

El Sr. PRESIDENT: Se suspèn aquest debat.

Designació dels senyors Diputats que han de formar part de la Comissió que han d'estudiar els problemes referents a les finances municipals

El Sr. PRESIDENT: S'han acostat a aquesta Presidència els representants dels diversos sectors de la Cambra i li han designat per a formar part de la Comissió que ha d'estudiar els problemes referents a les finances municipals, als Diputats

Sr. Arnaú.

Sr. Cerezo.

Sr. Mora.

Sr. Rovira i Roure.

Sr. Vidal i Guardiola.

Sr. Comorera.

Sr. Serra i Moret.

ORDRE DEL DIA

per a la sessió de divendres

1. Precs i preguntes.
2. Continuació de la interpellació sobre «Funcionament dels Tribunals de Justícia.»
3. Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió d'Economia referent a la creació d'una Caixa de Crèdit Agrícola i Cooperatiu.
4. Continuació de la discussió del dictamen de la Comissió especial (Llei Municipal de Catalunya) referent a la primera part del Projecte de Llei Municipal de Catalunya.

(S'aixeca la sessió a les vuit i cinc minuts de la vetlla.)